

HARPUT'TAN KIBRIS ADASINA İNSANLIK DERSİ VE HİPOKRAT YEMİNİ ÜZERİNE

Doç. Dr. Ulvi KESER^Σ

Dr. Şebnem İLHAN^Σ

GİRİŞ

Bu çalışma 1924 Temmuz ayında Harput'ta başlayan ve 21 Aralık 1963 tarihinde Akdeniz'in ortasındaki Kıbrıs adasında Kıbrıs'ın yakın tarihine Kanlı Noel olarak geçen haftada son derece trajik ve insanlık ayıbı bir vahşetle sona eren süreçte dostu düşmana adeta ders verircesine Hipokrat Yemine sadık kalan bir Türk doktorun hikâyesidir. 1956 yılında Mürüvvet Hanım'la evlenen ve 20 Mart 1963 tarihinde Kıbrıs'ta bulunan Kıbrıs Türk Kuvvetleri Alay Komutanlığı emrine cerrah olarak atanan Bnb. İlhan'ın Kıbrıs'taki görevi ne yazık ki sadece 9 ay 8 gün sürecek ve 28 Aralık 1963 günü kanlı bir vahşet tablosuyla sona erecektir. Bnb. İlhan'ın kendisinden 6 yaş küçük kardeşi Muhlise İlhan da 6 kardeşin beşincisi olarak 1930 yılında Harput'ta doğmuş ve 1956 yılından itibaren Kadın hastalıkları ve Doğum Uzmanı olarak göreve başlamıştır. Elazığ'ın ilk kadın doktoru olarak da bilinen Muhlise İlhan da ağabeyi gibi yaptığı yemine sadık, dürüst, yardımsever ve herkesin derdine derman olmaya gayret gösteren kişiliğiyle¹ adeta insanların gönlünde taht kurmuş bir kişiliktir.

Stratejik açıdan Doğu Akdeniz'in düğüm noktasını teşkil eden Kıbrıs adası, Anadolu ve Suriye kıyılarına olan yakınlığı, Ege Denizi'nin giriş ve çıkışına etkisi ve Mısır ile Süveyş Kanalı'na olan yakınlığıyla önemli bir adadır.² Doğu Akdeniz'de jeopolitik önemine bağlı olarak Avrupa, Asya ve Afrika kıtaları arasında kilit noktadadır. Coğrafi, fiziki, kültürel, folklorik değerler göz önüne alınınca ada Anadolu'nun bir parçasıdır.³ Ancak adanın 1878'de İngiltere'ye kiralanması sonrasında⁴ hem Yunanlar hem de Enosis taraftarı Kıbrıslı Rumlar İngilizleri de adadan atmanın yollarını aramaya başlarlar.⁵ Adada Enosis doğrultusunda ilk ciddi Rum ayaklanması 21 Ekim

* Atılım Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanlığı Öğretim Üyesi, Atılım Kıbrıs Araştırmaları ve Uygulama Merkezi (AKAUM) Müdürü, ulvi.keser@gmail.com

• Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Görevlisi

¹ 1946 Elazığ doğumlu Fikret Akpolat ile 14 Mart 2013 tarihinde Ankara'da yapılan görüşme.

² Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BA). 030.01.64.394.29.

³ BCA. 030.01.64.394.7.

⁴ Achille Emilianides, Histoire De Chypre, Paris, 1963, s. 93

⁵ Pierre Oberling, The Road To Bellapais, Columbia University Press Yay., New York, 1982, s. 12

1931'de⁶ gerçekleşir ve Rumlar İngiliz idaresine karşı isyan başlatırlar;⁷ ancak bu davranışın arkasında İngiliz idaresinin özellikle Kıbrıslı Türkleri sindirmeye yönelik olarak planlı bir girişimi söz konusudur.⁸ Bu olaydan 16 yıl sonra, Yunanistan 27 Şubat 1947'de aldığı bir kararla "Yunanistan'ın Kıbrıs'la Birleşmesi" gerektiğini kabul eder ve bunu bütün dünyaya ilan eder. Bu arada Michael Mouskos'un 1948'de Kition Piskoposu olarak adaya dönmesiyle yeni bir dönem başlar.⁹ Daha sonra Kıbrıs Rum toplumu lideri ve Başpiskoposu olan Makarios'un çabasıyla Enosis faaliyetleri hızlı bir ivme kazanır. 21 Kasım 1949 tarihinde BM'e müracaat eden Yunanlar "Anavatan Yunanistan'la birleşmek için self-determinasyon hakkının halkımıza tanınmasını istiyoruz."¹⁰ diyerek adada 15 Ocak 1950 tarihinde plebisit yaparlar¹¹ ve seçimden ilhak sonucu çıkar. Plebisit ve akabinde Kıbrıs Rumlarının ayaklanma girişimlerinin meydana getirdiği gerginlikler Kıbrıs meselesinin fiili olarak 1950 yılından itibaren ortaya çıkmasına sebep olur.¹² Ayrıca Yunanistan 16 Ağustos 1954 tarihinde "halkların eşit hakları ve self-determinasyon ilkesinin BM himayesi altında Kıbrıs halkına uygulanması" isteğiyle¹³ BM'ye müracaat eder;¹⁴ ancak bu teklif reddedilir. Hemen akabinde adada Rum tedhiş faaliyetlerinin artış göstermesiyle 19 Aralık 1954 tarihinden itibaren umumi yerlerde beşten fazla insanın bir araya gelmesi yasaklanır.¹⁵ Böylece Yunanistan ile Kıbrıs Rum tarafı işi silah yolu ile halledebileceği düşüncesine kapılır ve bu düşünce ile bir yeraltı örgütü kurma yoluna gider.¹⁶ ve daha önce "öldürmeyi bilmeyen"¹⁷ PEON gençlik teşkilatını kuran Grivas¹⁸ böylece öldürmek üzere EOKA'yı ortaya çıkartır.¹⁸ Hemen akabinde 1 Nisan 1955 gecesi Kıbrıs'ta yer yerinden oynar,

⁶ Şükrü S. Gürel, Kıbrıs Tarihi 1878-1960, İstanbul, 1984, s. 169

⁷ Pierre Oberling, a. g. e., s. 27-29.

⁸ TMT'nin Limasol kadrosundan merhum Macit Aydınova ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne'de yapılan görüşme

⁹ Clement Dodd, Storm Clouds Over Cyprus, The Eothen Press Yay., 2002, s. 9

¹⁰ Ahmet C. Gazioğlu, Kıbrıs Tarihi İngiliz Dönemi (1878 - 1960), Cyrep Yay., Lefkoşa, 1997, s. 115

¹¹ Suat Bilge, Le Conflit De Chypre Et Les Cypriotes Turcs, Ankara Üniversitesi, Ankara, 1961, s. 31

¹² Pierre Oberling, a. g. e. , s. 3

¹³ Ü. Halük Bayülken, a. g. e. , s. 3.

¹⁴ Sevin Toluner, Kıbrıs Uyuşmazlığı Ve Milletlerarası Hukuk, İstanbul, 1977, s. 55

¹⁵ Rauf R. Denктаş, Hatıralar-Toplayış 10. Cilt, İstanbul, Aralık 2000, s. 109

¹⁶ Dünya, 2 Haziran 1958.

¹⁷ Daha sonra adadan ayrılıp Yunanistan'a dönmek zorunda kalan Grivas'a emekli Albay olmasına rağmen Yunan hükümeti tarafından Korgenerallik rütbesi verilecektir. BCA.030.01.64.394.29

¹⁸ Robert Stephens, Cyprus-A Place Of Arms, Pall Mall Press Yay., Londra, 1966, s. 140. Charles Foley, Guerrilla Warfare and EOKA Struggle; General Grivas , Longman Yay., Londra, 1964, s. 109

bombalar patlar, makineli tüfekler ölüm saçar, işyerleri, askerî kışlalar, İngilizlere ait yerler havaya uçurulur.¹⁹ Aynı gün içerisinde adanın dört bir tarafında patlatılan bombalar ve estirilen terör havası gelecekte karşılaşılabilecek sıkıntılı günlerin de habercisi gibidir. Olup bitenleri henüz kavrayamayan İngilizler ise ne yapacaklarını bilmez bir durumdadırlar.²⁰ EOKA'nın tedhiş faaliyetleri artarak devam eder; ancak Türk tarafında bu faaliyetlerle ilgili kıpırdanmalar da başlamıştır.²¹ 1 Nisan 1955 tarihinde başlayan ve artarak şiddetlenen olaylar karşısında Kıbrıslı Türkler de tamamen nefsi müdafaaya yönelik olarak Karaçete, Volkan, 9 Eylül, Türk Mukavemet Teşkilatı (TMT) gibi organizasyonların içine geçerek kendilerini savunmaya çalışırlar. Kıbrıs'taki kaos ortamı Zürih ve Londra anlaşmalarına kadar devam eder ve Kıbrıs Cumhuriyeti ile ilgili görüşmeler sonrasında Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler arasında Türkiye, Yunanistan ve İngiltere'nin garantörlüğünde Kıbrıs Cumhuriyeti tesis edilir. Öte yandan 1958 Şubat ayında Zekai Tahir Burak Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği'ndeki uzmanlık eğitimiyle Muhlise İlhan da hayatında yeni bir sayfa açacaktır.

16 AĞUSTOS 1960 SONRASINDA KIBRIS

Bütün hayatı çelişkilerle dolu olarak geçen ve EOKA'nın elinde adeta bir oyuncak olan Makarios²² 2 Mart 1961 günü EOKA'cılarının eserini tamamlamak için birlik beraberlik içinde olmaları gerektiğini ve onların kanlarıyla temelini attıkları binayı tamamlamak işine devam etmeleri gerektiğini belirtir. Diğer taraftan EOKA'nın eli kanlı liderlerinden Nikos Sampson'un²³ kurduğu OPEK (Kıbrıs Rumlarını Koruma Teşkilatı) 1961 Nisan'ında Başkan Promitheus imzasıyla yayımladığı bir bildiriyle hem Kıbrıslı Türklere ve Türkiye'ye, hem de Kıbrıslı Rumlara gözdağı vermeğe çalışır.²⁴ 1962 Nisan ayına girildiğinde Kıbrıs adasında tansiyon iyiden iyiye yükselmişken Kadın hastalıkları ve Doğum Uzmanı Muhlise İlhan da memleketi Elazığ'da cansiperane görev yapmaktadır. 1962 yılı Nisan ayında uzman olarak mezun olduktan sonra Elazığ Asker Hastanesi'nde göreve başlayan Muhlise İlhan aynı yılın Ağustos ayında ABD'ye Genel Cerrahi

¹⁹ Achille Emilianides, a.g.e., s. 113

²⁰ Ali Tilki ile 10 Temmuz 2003 tarihinde Lefkoşa'da yapılan görüşme

²¹ TMT Lefkoşa Sancağı Kovanbeyi Nevzat Uzunoğlu ile Girne'de 13 Temmuz 2003 tarihinde yapılan görüşme

²² Halkın Sesi, 23 Eylül 1958

²³ Kıbrıs Türk Milli Arşivi, Nikos Sampson'un Anıları, Özel Bülten, s.8.

²⁴ Aydın Akkurt, Bir İhanetin Belgeseli (Dr. İhsan Ali), Akdeniz Haber Ajansı Yay., 1996, Lefkoşa, s. 22.

Uzmanı olarak giden ve orada 2 yıl Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği'nde çalışan ağabeyi Binbaşı Dr. Nihat İlhan yurda dönmüş, Haydarpaşa Asker Hastanesi'nde genel cerrah ve ortopedist olarak çalışmaya başlamıştır. Kadın Doğum Uzmanı olarak çalıştığı Asker Hastanesi'ndeki tüm doğumları kendisi gerçekleştiren ve o dönemde eksik olan cerrahi malzemeleri bile kendi muayenehanesinden götüren Uzm. Dr. Muhlise İlhan'a Elazığ'a gelen dönemin Genelkurmay Başkanı Cevdet Sunay **“Kızım sen devletten daha mı zenginsin?”**²⁵ diyerek Ankara Askeri Alet Deposu'ndan ihtiyacı olan tüm malzemeleri alması için emir vermiştir. Böylece Nihat ve Muhlise İlhan'ın yolları askeri hastanede kesişirken Kıbrıs davası karmaşık ve bilinmez bir yörüngeye sürüklenmektedir. Türk toplumunun “Kıbrıs Rum olduğu kadar Türk'tür.” şeklindeki sağduyulu yaklaşımına her zaman “Ben Kıbrıs'ım, Kıbrıs benimdir.”²⁶ şeklinde cevap veren Makarios 15 Ağustos 1962'de Kykko Manastırı'nda yaptığı konuşmada “Kıbrıs Rumları, EOKA kahramanlarının başlatmış olduğu işi tamamlamak için ileriye doğru yürümeye devam etmelidir. Şimdi mücadele yeni bir şekil almıştır ve nihai gayemizi gerçekleştirmeye kadar da devam edecektir.” der.²⁷ 1960-1963 döneminde Londra ve Zürich anlaşmalarının isabetsiz ve kendi iradesinin dışında imzalandığını tekrarlayıp duran Makarios, Enosis hedefine ulaşabilmek için Kıbrıs Cumhuriyeti'ni atlama tahtası olarak görür. EOKA'nın bütün ileri gelenleri kilit noktalarda görevlere getirilir ve gizli silahlanmaya da hız verilir. Makarios bunun için bu dönemde bütün gücünü Anayasanın ve özellikle Türklerle ilgili olan 13. maddenin değiştirilmesi yönünde yoğunlaştırır.²⁸ 1960-1963 yılları arasındaki 3 yıl içinde Londra ve Zürich anlaşmalarının isabetsiz ve kendi iradesinin dışında imzalandığını tekrarlayıp duran Makarios Enosis hedefine ulaşabilmek için Kıbrıs Cumhuriyeti'ni atlama tahtası olarak görür. EOKA'nın bütün ileri gelenleri kilit noktalarda görevlere getirilir ve gizli silahlanmaya da hız verilir. Bu dönemde bütün resmî törenlerde Yunan millî marşı çalınır, Lefkoşa'daki Başkanlık Sarayı ile Cumhurbaşkanı Makarios'un makam aracına da Yunan bayrağı asılır. 16 Ağustos 1960 tarihinden itibaren yayın yapan Kıbrıs Radyosu da ‘tahrik kumkuması, Türklük düşmanı, öfke makinesi’²⁹ olarak faaliyette bulunmakta ve Kıbrıslı Türklerin tepkisini çekmektedir.

²⁵ Kadın Doğum Uzmanı Muhlise İlhan'la 13 Şubat 2012 tarihinde Elazığ'da yapılan görüşme.

²⁶ Rauf R.Denktaş, Rauf Denktaş'ın Hatıraları, Cilt V, Boğaziçi Yay., Temmuz 1997, İstanbul, s. 223.

²⁷ Pierre Oberling, a.g.e., s. 5.

²⁸ Fahir Armaoğlu, “Crisis The Cyprus question Initiated In Turco-Greek Relations”, Revue Internationale d'Histoire Militaire, Ankara, 1988, s. 228

²⁹ Nacak, 14 Haziran 1961.

Makarios'un 30 Kasım 1963'de Türkiye'ye takdim ettiği ve değiştirilmesini istediği 13 madde ile ilgili teklifi Türk hükümetince derhal reddedilir.³⁰

TMT'NİN YERYÜZÜNE ÇIKIŞI

Türkiye, İngiltere ve Yunanistan'ın garantörlüğüyle 1960 yılında kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti Rumlarca yaratılan siyasi anlaşmazlık konularının gittikçe artması, olumlu düşüncelerin yerini huzursuzluğa terk etmesiyle Rumların Kıbrıs Cumhuriyeti'ni Enosis'e giden yolda bir atlama tahtası olarak gördüklerini iyice su yüzüne çıkarır.³¹ Öte yandan Atina'da yayımlanan Nea gazetesi Rum gençlerinin Atina'da silahlı eğitimden geçtiklerini yazar.³² TMT Bayraktarlığı ise (X) gününün geldiği fikrinden hareketle 22 Aralık 1963 Pazar günü bütün sancaklara harekete geçmeleri için emir verir. Her ne pahasına ve hangi şartlar altında olursa olsun Türk halkının canını, malını ve namusunu korumakla yükümlü TMT'nin bütün personeli göreve hazırdır, ancak o güne kadar çok iyi silahlanmış Rumlara karşı ellerinde etkili, vurucu gücü yüksek silahların olmaması önce sıkıntı yaratır. TMT'nin silah ve cephane ikmal üssü olan Erenköy ilk alarma geçen bölge olur. Bu bölgede 9 dip çanakta gömülü olan ve bölgenin durumu ve ihtiyacına göre ayarlanmış bulunan silah ve mühimmat gün ışığına çıkacaktır artık.³³ 1963 yılıyla beraber efsanevi bir direniş gösterip son derece güçlü ve anlamlı direnişle bütün dünyaya Türkün kahramanlığını bir kez daha ispat edecek olan TMT mensupları bu silahların deneme atışları sırasında yeni bir sürprizle karşılaşır. Silahlar paslı, mermiler nemlidir ve silahların çoğu da ateş etmemektedir.³⁴ 1960-1963 yılları arasında bir takım politik sebeplerden ihmal edilen TMT bunun sıkıntısını 21 Aralık 1963'de yer altından yerüstüne çıktığında görür.³⁵ Ne acıdır ki özellikle Aralık 1963 tarihinde Kıbrıslı Türklerin sağduyulu yaklaşımları ve TMT'nin sivil Rumları korumaya yönelik girişimleri aynı karşılığı Rumlardan görmeyecektir;³⁶

³⁰ Aydın Akkurt, Yakın Mücadele Tarihimizin Bilinmeyen Yönleri ve Yorgacis'in Casusları, İstanbul, 1998, s. 56

³¹ Fahir Armaoğlu, 20.Yüzyıl Siyasi Tarihi Cilt I-II, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul, 1996

³² Nacak, 6 Mayıs 1960.

³³ TMT Lefkoşa Sancağı Kovanbeyi Nevzat Uzunoğlu ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne'de yapılan görüşme

³⁴ TMT Limasol kadrosundan merhum Macit Aydınova ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne'de yapılan görüşme

³⁵ İsmail Tansu'dan aktaran Özcan Ercan, "İstirdat Hareketi", Milliyet, 12 Haziran.1995

³⁶ KTMA, TMT Arşivi. Dosya No. 1188/37 ve 298/007.

“Sancaktarlığa”

Tunçbilek, 9 Aralık 1963

Köyümüzün Kumsal bölgesi diye bilinen Mehmet Akif Caddesi üzerinde Bay Muvaffak Necdet'e ait yeni inşaatın kalıp işleri maalesef bir Rum'a verilmiştir. Bunu bahane eden ve kalıpcılık sanatı ile iştigal eden birkaç arım bana şikayet ederek bu işin doğru olmadığını söylemekte ve Rum'un tahtalarını yakacaklarından bahsetmektedirler. Ben de yapacakları bu işin doğru olmadığını ve hiçbir zaman böyle bir şeye tevessül etmemelerini kendilerine tebliğ etmiş bulunmaktayım. İleride herhangi bir hadise zuhurunda arıların isimleri yanımda mahfuzdur.”

Tahtakale mahallesinde Girne'den Lefkoşa'daki evlerine dönen iki arabadaki 6 erkek ve dört kadından Zeki Halil ve Cemaliye Emirali Rum polislerin kırmızı ışıktaki kendilerini durdurup evlerinden sadece birkaç yüz metre uzakta üzerlerine makineli tüfeklerle ateş açmalarıyla hayatlarını kaybederler. 21 Aralık 1963 günü Atina'da yayımlanan Akropolis ve Apoyevmatini gazetelerine birer demeç veren Makarios ise Kıbrıs Cumhuriyeti ile ilgili olarak Türkiye, İngiltere ve Yunanistan arasında imzalanan Garanti Antlaşması'nın pratikte hiçbir değeri olmadığını ve BM esaslarına aykırı olduğunu açıklayacaktır.³⁷ Saldırıların başladığı 21 Aralık günü Atina'da yayımlanan Akropolis ve Apoyevmatini gazetelerine verdiği bir demeçte ise Makarios yapılan Garanti Antlaşması'nın pratik değerden uzak, hükümsüz ve Birleşmiş Milletler ilkelerine aykırı olduğunu belirtir.³⁸ 21 Aralık 1963 katliamından bir gün sonra da polis araçlarına bindirilmiş üniformalı Rum polisler Lefkoşa'daki Türk Lisesi öğrencilerinin üzerlerine rasgele ateş açarlar. 22 Aralık 1963 Cumartesi günü Baf Kapısı'ndaki polis merkezine giden Cumhurbaşkanı Vekili Dr. Fazıl Küçük ve Savunma Bakanı Osman Örek Rum polislerin davranışlarını telefonla buraya çağırdıkları İçişleri Bakanı Polycarpos Yorgacis nezdinde protesto ederler.³⁹ Ancak merkeze girdiklerinde karşılaştıkları manzara kendilerini son derece şaşırtır. Her taraf kum torbalarıyla desteklenmiş, bütün Rum polislere ise ağır silahlar dağıtılmıştır. Türk polislere ise silah dağıtılması söz konusu bile değildir.⁴⁰ Aynı gün bir Türk eczacının İsviçreli olan eşini ziyaret eden bir Rum doktorun yine İsviçreli olan karısı “Bu olup bitenler planlı faaliyetlerdir ve Dr. Küçük ile diğer Kıbrıslı Türk bakanlar Makarios'un şartlarını kabul

³⁷ Hakkı Atun, Dış Ve İç Politikada Son Durum, Değişim Ve Demokrasi, Lefkoşa, Nisan 1996, s. 102

³⁸ Hakkı Atun, a.g.e., s. 102

³⁹ Pierre Oberling, The Road To Bellapais, Columbia University Press Yay., New York, 1982, s. 88. Ayrıca Bkz. H. Scott Gibbons, a.g.e., s. 5

⁴⁰ H.Scott Gibbons, a. g. e., s. 5

edinceye kadar da artarak devam edecek, Rauf Denktaş öldürülecek. Silahlı adamlar adanın dört bir yanından Lefkoşa'ya akın ettiler"⁴¹ diye haber verir. Aynı günün gecesinde saat 22.30 civarında Lefkoşa'da toplanan Rum polis ekipleri Girne yolu üzerinde bulunan Aspava Bar bölgesinde pusu kurarak Türkleri katletmeye devam ederler.⁴² 23 Aralık 1963 Pazartesi günü de çarpışmalar bütün şiddetiyle devam eder.⁴³ Kiliseler çanlarını bütün gün çalarak daha çok Rum'un silahlarıyla toplanmalarını ister. Aynı gün Devlet Hastanesi'nde bulunan 6 yaralı Türk'e kan verilmesi reddedilir. O günün bilançosu 12 Türk ölü, 50 Türk yaralıdır. Akritas Planı'nı yürürlüğe koyan ve aktif harekete tüm ada sathında geçen Kıbrıslı Rumlar adadaki Türk nüfusu ortadan kaldırmak için seferber olurlar.⁴⁴ Lefkoşa'nın Türk bölgesine 6 saat içerisinde gireceklerini ve "Türkler meselesini" kan ve şiddetle çözeceklerini düşünen⁴⁵ Rumlar Kıbrıs'ta konuşlandırılan Yunan Alayı'ndan da destek almalarına rağmen bunu başaramazlar. Başta Makarios olmak üzere İçişleri Bakanı Yorgacis, Temsilciler Meclisi başkanı Klerides ve EOKA'nın eli kanlı katillerinden Nikos Sampson bu hadiseyi kendi lehlerine kullanmak ve bütün Kıbrıslı Türkleri katlederek adaya sahip olmak üzere harekete geçerler.⁴⁶ Kıbrıs Hükümeti'nin Rum polisleri ile Kıbrıs'ta bulunan Yunan Alayı'nın subay ve erlerinin bir kısmının da katıldığı EOKA'cılarca Türklerin oturdukları mahallelere ve işyerlerine baskınlar düzenler, insanları baskı altına alır, Türk halkının onuru ve hürriyeti ayaklar altına alınır. Böylece dünya kamuoyunun da olan bitenler konusunda sağlıklı bilgi almasının önüne de geçilmiş olur.⁴⁷ EOKA'cıların başında ise Yunanistan'da darbe girişiminde bulunan General Kizikis vardır ve NATO silahlarıyla teçhizatlanmış Rumlara emir komuta etmektedir. Savunma Bakanı Yorgacis, Makarios'un şahsi doktoru Vassos Lyssarides ve kanlı katil Nikos Sampson'un idaresindeki EOKA'cılar Akritas Planı'nı uygulamaya geçerler. Rumların bütün ada sathında Akritas Planı gereği katliama dönük başlattıkları saldırılar üzerine alarma geçen Lefkoşa Sancağı çanaklardaki silahların derhal çıkartılmasını emreder.⁴⁸

⁴¹ Special Committee On Cyprus Affairs, Cyprus; Past - Present - Future, Ankara, 1964, s. 35-36

⁴² Güvenlik Kuvvetleri Dergisi Özel Ek, "TMT'de Sancaklar", Lefkoşa, Kasım 1993, Sayı 21, s. 2

⁴³ Güvenlik Kuvvetleri Dergisi Özel Ek, a.g.e., s. 2-11

⁴⁴ BCA.030.01.64.394.29.

⁴⁵ Fahir Armaoğlu, "Kıbrıs'ta Kanlı Noel ve Amerika", Belgelerle Türk-Amerikan Münasebetleri, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1991, s. 263

⁴⁶ Mehmet Kara (Kunduracı Kara Mehmet)'dan aktaran Altay Sayıl, "Türk Mukavemet Hareketleri (1955-1958), Halkın Sesi gazetesi, 11 Ağustos 1997

⁴⁷ BCA.030.01.64.394.29.

⁴⁸ BCA.030.01.64.394.29.

A- KUMSAL KATLİAMI

24 Aralık Salı günü de Rumların saldırıları bütün şiddetiyle devam eder. Kumsal bölgesinin ölü bölge olarak düşünülerek savunmasız bırakılması üzerine, uzun zamandır bu bölgede Türklerle yaşayan ve Türkleştiği zannedilen Avrağami isimli Ermeni asıllı bir Rum'un bu bölgede Türk direnişi olmadığını Rumlara haber vermesiyle Rum katliamları da derhal başlar. EOKA milisleri ve Yunan Subaylarının komutasındaki küçük bir Rum birlik ise evin 120 m. kuzeyindeki Severis un fabrikasına mevzilenmiş, fabrikanın en üst katına da kum torbalarından yüzü Türk bölgesine dönük küçük bir korugan yaparak içine 1 adet A4 tipi makineli tüfek yerleştirmişti. A4 tipi makineli tüfek binanın damına, ellerinde 1959 yapımı CZ vz.52/57 tipi otomatik tüfek, 1936/57 yapımı M1 Garand tipi yarı otomatik tüfek ve Stengun makineli tabanca olan Rum çetecilere, masum Türk evlerine yaptıkları saldırılarda atış desteği vermek ve düşman ateşinden korumak amacı ile kurulmuştu. Terezepulos kod isimli bir Yunan subayının komutasındaki 150'den fazla Rum bu bölgede bulunan Severis Un Fabrikası'ndaki Rumların ateş desteğiyle Kumsal bölgesine gelirler ve Lefkoşa'nın Kumsal semtinde İrfan Bey Sokak, 2 numarada oturmakta olan KTAK doktoru Bnb. Nihat İlhan'ın 37 yaşındaki eşi Mürüvet İlhan, çocukları 6 yaşındaki 1958 doğumlu Murat, 1959 doğumlu 5 yaşındaki Kutsi ve henüz 10 aylık olan Hakan saklandıkları küvetin içinde Rumlar tarafından katledilirler ve dünya basını bu olayı anında bütün dünyaya yansıtır.⁴⁹ Olayın gerçekleştiği gün Kıbrıs Türk Alayı'nda da Kur. Alb. Nuri Ersöz tarafından alarm verilir. Amerika görevi sonrasında 20 Mart 1963 tarihinde Kıbrıs'ta göreve başlayan ve bu görevi 28 Aralık 1963 günü beklenmedik bir şekilde sona eren Bnb. Nihat İlhan da göreve gitmek üzere saat 04.00 sularında 1963 model Volkswagen arabasına biner ve evden çıkar. Evden çıkışında ilk karşılaştığı kişi her sabah evine taze süt, yoğurt, peynir, ekmek getiren çoban Hüseyin olur.⁵⁰ Özellikle Küçük Kaymaklı ve Gönyeli civarında çarpışmalar devam ettiğinden hastaneye devamlı yaralı getirilmektedir. 21 Aralık 1963 sonrası günler Kıbrıs Türkleri için adeta can pazarı haline dönüşmüş günlerdir ve Dr. İlhan insanüstü bir gayretle herkese yardımcı olma çabası içindedir. Hayatında hiç otobüs kullanmamış olan Bnb. Nihat İlhan kendisine yardımcı olacak kimse bulamayınca hastanedekileri ve ameliyat malzemelerini çatışmaların ortasında kalan Kaymaklı'dan götürmek için direksiyona geçer ve otobüsle Gönyeli'de hastaneye dönüştürülen okula

⁴⁹ Daily Mail, 28 Aralık 1963.

⁵⁰ Emekli Tuğgeneral Nihat İlhan'la 13 Aralık 2007 tarihinde Ankara'da yapılan görüşme.

gelir. Bu arada imkânsızlıklar içinde kalmış Kıbrıslı Türk bir hemşire de yaralı birisini Kaymaklı'dan Gönyeli'ye kadar sırtında taşıyarak getirir ve onun ameliyatına da girer.⁵¹ Aynı saatlerde evde ise korku ve endişe hâkimdir. Amerika'daki iki yıllık görevini tamamladıktan sonra Türkiye'ye dönüşü sırasında Bnb. Nihat İlhan'ın gemide yaşadıkları da bugüne ve tarihe dönüşülecek not niteliğinde önemli bir husustur;⁵²

“...Ondan sonra gene bakın Amerika'dan dönüşte transatlantikle geliyoruz. Amerikalıların Independence gemisiyle geliyoruz. Arabamı da başka bir gemiyle göndermiştim. Arabam da Kızıldeniz'den geçerken tuzlu suyu yedi ve paslandı. Kitaplarım, eşyalarım da oradaydı hep. Benim doğum günüm yoktur. 1924 doğumluyum. Şimdi 83 yaşına girdim. Vapurla Temmuz ayında geliyoruz. Ne yapayım, ne diyeyim doğum günüm için gemide. 18 Temmuz dedim. Bir de baktım bir gün karatahtada 'Happy Birthday to Major İlhan' yazmışlar. Allah Allah hiç hatırlayamadım o zaman ne olduğunu. Yemekte de kiminle oturmak istersin diye sordular. Dedim ki 'Bir Amerikalıyla olursa iyi olur. Tatlı tatlı konuşuruz. Bir adam oturdu yanıma. Ahbap olduk falan. O vapurda hanımın doğum yaparsa çocuğunun ömür boyu tahsilini karşılıyorlar. Ondan sonra yaş gününü kutluyorsan arkadaşlarına da bir şeyler ısmarlayabiliyorsun. Benim de hanımıyla beraber gelen benden kıdemli nörolog bir arkadaşım vardı gemide. Ben de onlara bir şeyler ısmarladım. O Amerikalı uzun boylu bir adamdı. 'Ne mutlu sana, yaş gününü burada kutluyorsun.' dedi. Ben yaş günümü falan bilmiyorum diye ona da söyleyemedim ki. Ondan sonra akşam at yarışlarını seyrediyoruz ve beni kaptanın yanına oturtular. Kimisi getirdi bana kovboy şapkası vardı, kimisi pipo, kimisi pipo tütünü, başkası farklı hediyeler getirdi ve hepsini üst üste koydular. Kimisi de o kiloyla satılan saatlerden verdiler. Ondan sonra da Türkiye'ye geldim ve burada dağıtmak için aslında hiç hediye almamıştım. Hepsini burada dağıttım gitti. Gemideyken o Amerikalıya 'Sen nereye gidiyorsun?' dedim. 'Evvela sen söyle.' dedi. 'Ben evvela geldim ve Washington DC'de ortopedi çalıştım. Aslında genel cerrahım. Şimdi memleketime gidiyorum. Gülhane'de çalışacağım.' dedim. Bu arada ikimiz de siviliz. 'Siz nereye gidiyorsunuz?' dedim. 'Biliyorsunuz ben Amerikalıyım. Ortadoğu'yu biliyor musun? Orası böyle bir kazan ve ben de bir kepçe. Orayı şöyle bir karıştıracağım, karıştıracağım, karıştıracağım. Neticesini sen de görürsün.' dedi. 'Dünya çok küçük, inşallah bir gün birbirimize rastlarız.' dedim. 'Olabilir.' dedi. Ondan sonra ben Kıbrıs'a

⁵¹ Adı geçen görüşme.

⁵² Adı geçen görüşme.

geldim ya. Olaylar çıkmadan evvel Makarios'un bir kokteyli vardı. Orada İstanbul'da fotoğraf makinesi satan, hemen Karaköy'e çıkarken solda dükkânı olan bir Rum vardı. Bana 'Merhaba. Sen ne arıyorsun burada? Sen niye geldin buraya?' dedi. Çünkü ben askerî tıbbiyede okurken meraklıydım fotoğraf çekmeye ve gider gelirdim oraya. Bu arada o Rum'la konuşurken kapı açıldı ve içeriye 'O Ortadoğu kazan, ben kepçe karıştıracağım.' diyen adam girdi. Ben hemen tanıdım ve koşup 'Merhaba. Beni tanıdınız mı?' dedim. 'Hayır.' dedi sert bir sesle. İçeri girdikten sonra bir dakika bile durmadı ve hızla çıktı gitti. Ben yanımdaki fotoğrafçıya 'Bir dakika beni bekle.' dedikten sonra dışarıya çıktım ve 'Beni hatırladın mı?' dedim. 'Evet, hatırladım ama böyle bir yerde bu sorulur mu?' diye cevap verdi ve bana bir de çattı. 'Kaç gün beraber yemek yedik.' dedim. Çünkü o bana böyle büyük bir kartını vermişti. Düşündüm taşındım ve yıllar sonra o kişinin kim olduğunu hatırladım. O Amerikalı adam George Walker Bush'un babasıdır. Hülki Cevizoğlu programında bana bu tahminin yüzde kaç olduğunu sordu ve ben de %60'dır dedim. O anda Bush'un babası orada (Kıbrıs'ta) CIA ajanıydı..."

Tarihe 'Kumsal Katliamı' olarak geçen ve 'tek suçları babalarının bir Türk subayı olması olan masum çocukların Rumlar tarafından katledildiği'⁵³ bu olayın gerçekleştiği ev daha sonra evin sahibi Hasan Yusuf Kudum tarafından 'Barbarlık Müzesi' haline getirilir. Öte yandan Nikos Sampson taraftarları ve KKTC'de yaşayan bazı kişiler tarafından yıllar sonra bu katliamı Türklerin yaptığı ve Rumlara karşı bir tahrik unsuru olarak kullanılmak istendiği şeklinde bazı iddialar ileri sürülür;⁵⁴

"...Bunu söyleyen, yani Rum söylese neler yaptığını, Rum söyler bunu Türk'e mal etmek için ama bunu Rum'dan alıp ta içimize yaymak isteyen birkaç kişi var. Tabii tutarsız bir şeydir. Kumsal bir bölge içerisinde bir ev değil bir yöredir. Kumsal bölgesi içerisinde gelip de katliamı yapanların kimler olduğunu bilen ve hatta bunlara karşı av tüfeğiyle savaşan insanlar vardır. Onun için bu iddia tutar bir şey değildir. Mesela mahkeme mukayyeti Hasan Bey vardı. Hasan Bey gelenlerin sakallı, sakalları uzamış Rumlar olduğunu, komando kılığında Yunanlar olduğunu, bunların etrafında Rumlar olduğunu gören ve bunlara karşı savaşan bir insandır. Dolayısıyla bu tutmayan bir yalandır..."

⁵³ Daily Telegraph, 15 Şubat 1964

⁵⁴ KKTC Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf R. Denктаş ile 8 Temmuz 2003'de Lefkoşa'da yapılan görüşme

Bu konuda farklı TMT birimlerinde görev yapan dönemin TMT mensupları da böyle bir kıyımın EOKA tarafından yapıldığı, TMT tarafından yapılmasının söz konusu olamayacağını, Binbaşı Nihat İlhan'ın ise alarm durumunda olan bir birlikten bu kadar külliyetli miktarda silah ve mermi alarak ve kimseye görünmeden bölgeye gelmesinin ve ailesini katletmesinin de imkânsız olduğunu belirtirler.⁵⁵ Aynı konuyla ilgili olarak Karamehmet lakaplı merhum Mehmet Manavoğlu'nun da bu olayın neden Kıbrıslı Türkler ve TMT aleyhine kullanıldığı konusunda bazı saptamaları söz konusudur;⁵⁶

“...Kıbrıs Türk'ü o kadar kenetlenmişti ki TMT'ye, Denktaş'a ve Türkiye'ye. Bu bağı koparmak çok zordu. Bu bağı koparmak için, bu üç şeyin yara alması gerekirdi. Sistemli bir şekilde suçlamaya gittiler TMT'yi... Biz 1976'da Güvenlik Kuvvetleri kurulunca (TMT'yi) onlara teslim ettik, çekildik ve biz kapandık. 'Biz tarihte TMT olarak yerimizi aldık.' dedik. O şekilde başladılar ki illa biz vurduk doktorun eşini ve çocuklarını. Onun (o evin) içerisinde o ev sahibi, kızı, bir başka kız da vardı. Ev sahibi kaçtı, kız lavabonun altına sindi. Rumlar gelip bunları vurduğunda kızı da gördüler ve onu da vurdular ama o dizlerinden yaralandı. Ölümcül yara almadı. Kızcağız diyor ki 'Bizi Rumlar vurdu.' Bu kaçanlar diyor ki 'Rumlar geldi.' Onlara hiçbirini inanmaz. 'TMT vurdu, kasten vurdu. TMT Türk askeri gelsin buraya diye vurdu.' diyorlar. Sistemli bir şekilde eğitilerek böyle başlatıldı... Türkiye'den kovulan 63-64 yıllarında veyahut da korkup da kaçan, eğitimini bırakıp da buraya gelenler onlar öyle bir planlı çalışmaya girdiler ki izah edemem size. Nasıl beyin yıkıyorlar? Bizdeki bu tolerans... Şimdi beşte birliğiz. EOKA hala daha kendini tutuyor. Esas EOKA 63'te ortaya çıkmıştı yeryüzüne. 63'te biz de çıktık yeryüzüne. Ama onlar daha sonra EOKA-B diye, EOKA-C diye tekrar saklandılar yeraltına. Aynı şahıslar olsa ki aynı şahıslardı. Ama biz yapamadık çünkü Güvenlik Kuvvetleri artık kontrol altındadır...”

Öte yandan evinde olup bitenlerden habersiz olan Binbaşı Nihat İlhan'a acı haberi çoban Hüseyin getirir. Kendisine çocukların sütünü, ekmeğini götürüp götürmediğini soran Binbaşı İlhan'a çoban Hüseyin 'Hayır götürmüyorum. Çocuklarınız artık ne ekmek yiyor, ne peynir yiyor. Onlar Allah'ına kavuştu.' cevabını alır;⁵⁷

⁵⁵ TMT Mağusa Sancağı mensubu Mert kod isimli Petek Beyi Necmi Gençay ile 27 Temmuz 2005 tarihinde Gazi Mağusa'da yapılan görüşme.

⁵⁶ TMT Limasol Sancağından merhum Mehmet Y. Manavoğlu ile 25 Ağustos 2004'de Girne'de yapılan görüşme.

⁵⁷ Emekli Tuğgeneral Nihat İlhan ile 25 Haziran 2007 günü Ankara'da yapılan görüşme.

“... Ondan sonra telefon ettik ve Alay Komutanı olarak Hasan Sağlam geldi yerine. Ondan sonra dedim ki ‘Efendim bakın bir çoban vardı ve bana gelip dedi ki ‘Sizin çocukları Faruk diye bir üsteğmene söylemiş binbaşımı göreceğim diye. Ne su içiyorlar, ne ekmek yiyorlar. Allahlarına kavuştu onlar. Ben de Binbaşı’mın istediklerini götürmüyorum, haberi olsun.’ demiş. Faruk geldi, böyle sarsıntı geçirmiş, ağlamış falan. ‘Faruk neden ağlıyorsun, ne oldu?’ dedim. ‘Böyle böyle olmuş.’ dedi. ‘Yahu yalandır, sen bakma, yalandır.’ dedim ve ona inanmadım. Ondan sonra Hasan Sağlam gelince ona söyledi ve o da ‘Yok öyle bir şey.’ dedi. ‘Beni eve kadar götürür müsünüz?’ dedim, ‘Hayır, götüremem ama sen gelmek istiyorsan.’ dedi. Bakın artık ayın 27’si olmuş. 18’inden 27’sine. O rahmetliler ayın 24’ünde katledilmişlerdi ‘Ben seni götüremem ama sen gelmek istiyorsan ambulansla gel ama asker sözü ver ki eve uğramayacağız.’ dedi. Ben evden Alay’a gelirken o Kanlıdere’nin kenarından geliyorum. Söz uğramayacağım, dönüp bakmayacağım bile eve.’ dedim. Elçiliğe gittim. Elçilikte Yüzbaşı Dış Hekimi İlhan Cumhur Türker vardı, Hâkim Süleyman Alan vardı ve Hâkim Süleyman Alan beni karşıladı. Üstüm başım toz olmuş, sakalım uzamış. Dedim ki ‘Ne jilet makinem var, ne de tıraş sabunum var. Bu elçilikte tıraş malzemesi var mı? Şöyle bir yıkanayım, banyonuz var mı? Bir de tıraş makinesi vererseniz tıraş olayım.’ dedim. Neyse tıraş sabunu bulamadılar ve el sabunuyla tıraş oldum, çıktım ve gene etrafta kimse yok. Ne Hasan Sağlam var, ne de herhangi bir subay var.’ Elçi Bey seni istiyor.’ dediler ve elçinin odasına girdim ve ‘Hayrola?’ dedim. Dedi ki ‘Böyle böyle işte, kaybettiniz çocuklarınızı.’ ‘Hayrola kaçırıldılar mı ailemi ve çocuklarımı?’ dedim. ‘Hayır, hayır katlettiler.’ dedi. ‘Allah’ıma şükürler olsun, vatan sağ olsun.’ dedim. Elçi bana ‘Neden öyle söyledin?’ diye sordu. Dedim ki ‘Efendim ya kaçırsalardı. Küçük çocuk 4 yaşında, 6 yaşında. Kim bilir hangi dağda çoban olacaktı. Ya hanımımı ne yapacaktı? Birden bire böyle ferahladım, vatan sağ olsun.’ dedim...”

Böylece ailesinin Rumlar tarafından kaçırıldığını düşünen Binbaşı İlhan, rahatsızlığı nedeniyle görevinde olmayan kendi komutanı yerine vekâlet eden Üçlü Karargâh’ta görevli Kurmay Albay Hasan Sağlam’dan evine gidebilmek için izin ister. Albay Sağlam ise Binbaşı İlhan’ın evine gitmesine müsaade etmez ve onu Türkiye Büyükelçiliği’ne gönderir. Elçilikte arkadaşları Dr. Yzb. Süleyman Alan ve Dış Hekimi Cumhur Türker ile karşılaşır. Sakallarının uzaması nedeniyle tıraş olmak istediğini belirten Bnb. İlhan’ın damarlarını keserek intihar edebileceğini düşünen arkadaşları önce sırtındaki A-3 ile tabancasını alırlar, daha sonra da kapının deliğinden onun tıraş olmasını takip ederler. Bu arada kapının anahtarı da banyodan önce

alınarak saklanır. Banyodan çıkan Bnb. Nihat İlhan'a kötü haberin nasıl ve kim tarafından verileceği konusunda tereddüt yaşansa da bu iş Türkiye'nin Lefkoşa Büyükelçisi'ne düşer. Büyükelçinin 'Başınız sağ olsun. Maalesef dördü de kurşuna dizilmiş. Kurşunlamışlar.' sözlerine sadece 'Vatan sağ olsun.' diye cevap verebilir. Bnb. Nihat İlhan'a bu haberi kimin verdiğiyle ilgili olarak daha sonra bir gelişme yaşanır;⁵⁸

"...Hulki Cevizoğlu'nun Ceviz Kabuğu programında konuşuyordum. Ben elçilikte öğrendim haberi ve 'Vatan sağ olsun. Biraz ferahladım.' dedim. Muhabereci bir üsteğmen vardı bizde, Orhan Olgun diye. Demez mi 'Efendim size ilk haberi ben verdim.' Telefonla bağlandı ve böyle söyledi. 'Ben duymadım, çoban söyledi ama inanmadım.' dedim. Kur. Alb. Hasan Sağlam geldi ve bana bir şey söylemedi. Bana ilk defa elçi duyurdu olaydan 4 gün sonra ve ayın 28'inde. Orhan Olgun 'Hayır, ben duyurdum.' dedi. O arada sağ olsun o zamanki elçi bey dinliyormuş bizi. Açtı telefonu ve 'Ben duyurdum. Henüz kimse duymamıştı.' dedi. Orhan Bey'e 'Herhalde sizin hafızada bir zayıflık oldu.' dedim. 'Kusura bakmayın.' dedi.

Tam da bu noktada tarihe bir insanlık dersi olarak geçecek bir olay yaşanır. Bnb. Nihat İlhan Lefkoşa'daki Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliği'ndedir ve bütün bunlar yaşanırken içeriye hamile bir Rum kadınla berberlik yapan kocasını getirirler ve Binbaşı İlhan'a 'Rumlar ailenizi vurdu. Siz de hamile kadınla kocasını öldürün ki içiniz soğusun' derler. Durumu ancak 28 Aralık günü öğrenebilen Binbaşı Nihat İlhan, Lefkoşa Büyükelçisi'ne kendisine yardımcı olmasını rica eder;⁵⁹

"...Yalnız sizden bir ricam var. Bana Genelkurmay Başkanlığı ile Türkiye ile irtibat kurdurun.' dedim. 'Şu anda bağlantımız yok.' dedi. Büyükelçi 'Bağlantımız yok.' deyince 'Kesik mi?' dedim ve o da 'Evet, kesik.' diye cevap verdi. O zaman kokteylde tanıştığım İngiliz Kraliyet Hava Kuvvetleri'nden bir Pilot Tuğgeneral vardı. Büyükelçi'ye 'Müsaade eder misiniz bana İngiliz Kraliyet Hava Kuvvetleri karargâhını bağlasınlar?' diye sordum. İngiliz subayına 'Başıma böyle böyle bir şeyler geldi. Çocuklarımın hepsini katletmişler, eşimi de. Ben onları Türkiye'ye götürmek istiyorum.' dedim. 'Ama Zürih Anlaşmaları var, İngiltere, Yunanistan ve Türkiye var. Ben bu zırhlı kıramam ama ben sana yardım edeceğim. Ben sana hemen zırhlı bir araç göndereceğim. Bir de kamyon göndereceğim. Eşini, çocuklarını oradan aldır ve bizim buraya gel. Ben seni İngiltere'ye

⁵⁸ Emekli Tuğgeneral Nihat İlhan ile 25 Haziran 2007 günü Ankara'da yapılan görüşme.

⁵⁹ Adı geçen görüşme.

uçuracağım.’ dedi. ‘Cebimde 500 kúsur İngiliz Lirası var. Ben bununla İngiltere’de ne yaparım?’ dedim. ‘Hayır, hayır hiç paraya lüzum yok. Ben seni hemen bugün İngiltere’ye gitmek üzere uçağa bindireceğim ve oraya, Hava Kuvvetleri Komutanı’na da telefon edeceğim. Çok muhterem bir zattır. Hemen sana bir tayyare hazırlamış olacaklar. Onunla Türkiye’nin istediğin vilayetine gidersin.’ dedi. Ben de teşekkür ettim. Ondan sonra da kamyon geldi. Süleyman Alan da, Diş Hekimi İlhan Cumhur Türker de eve gittiler. Sağ olsun Kıbrıs Türkleri böyle tahtalardan yapmışlar (tabutları) herhalde, elbiselerini de üstlerine koymuşlar. Üzerlerine de bayrak örtmüşler. Kamyonlarla böyle geldiler işte elçiliğin önüne. Zırhlı araç da elçiliğin önüne gelmişti. Onları götürmüştü havaalanına. Tam arabalara bindik, bir baktım karnı burnunda bir kadın, yanında mesleğini sordum kocası berbermiş. Yanında da kadın ve çocuğunun elini tutmuş durumda. Kadın böyle tir tir titriyor, adam da ağlıyor. Yahu niye ağlıyorsun dedim. Dedi ki doğumu başladı ve suları geldi karımın. Hastaneye götüremiyorum korkumdan, yolda beni çevirirler öldürürler diye. ‘Benim arkadaşım var Kaya Bekiroğlu. Telefon edeyim git onun yanına.’ dedim. Telefon ettim ve onları Kaya Bekiroğlu’nun hastanesine gönderdim...”

Bu noktada hassas bir durum ortaya çıkar çünkü Bnb. Nihat İlhan’ın son derece olağan bir durummuş gibi anlattığı bu sahnede eksik olan ayrıntılar da söz konusudur. Elçilikte kendi telaşıyla boğuştuğu bir anda doğum sancıları çeken karnı burnundaki Rum kadınla korkudan tir tir titreyen kocası da oraya getirilir ve orada bulunanlardan birisi belinden çıkardığı Takarof tabancayı Bnb. Nihat İlhan’a uzatır ve Rumlar tarafından öldürülen karısı ve çocuklarının intikamını bu aileyi öldürerek alabileceğini söyler. Bu harekete Bnb. İlhan’ın tepkisi son derece sert ve beklenmedik olur. Hamile kadının derhal hastaneye yetiştirilmesi gerekmektedir ve ilginçtir ki daha sonradan alınan bilgilere göre bu Rum kadını uzun süredir çocukları olmadığı için tedavi görmektedir ve belki de bu son şansları olacaktır. Her şeyden önce bir insan olduğunu, bir hekim olarak Hipokrat yemini ettiğini ve hangi ırk ve milletten olursa olsun herkese yardım etmesi gerektiğini belirten Bnb. İlhan bir Türk subayı olarak da sivil ve çaresiz bir insanı öldürmenin hiçbir kurala ve ahlaka uymayacağını söyleyerek kendisine silah uzatan kişiye de tepki gösterir. Hamile kadının hastaneye gönderilmesinin ardından Bnb. İlhan tekrar kendi derdine düşer;⁶⁰

“...Önünde Türk bayraklarıyla zırhlı araçlar ve kamyonlar da geldi. Biz de havaalanına doğru yola revan olduk. Havaalanında da Kaymaklı’da

⁶⁰ Adı geçen görüşme.

oturan Albay Reşat Bey'in yeğenleri vardı hostes olarak çalışan. Belki onlara rastlarım diye düşündüm kendi kendime. İki gün evvel de bir üsteğmen rahatsız olmuştu. Depresyon, panik atak geçiriyordu. Onu uçakla Türkiye'ye yolladığımızda o hostes yeğenler oradaydılar. O gün gittiğimde ise yoktular. Tam yola çıktık ve gene polisler çevirdi. Efendim bayrakları çıkarsınlar, Türk bayrağı istemeyiz bu topraklarda. Siyahî şoföre dedim ki 'Bunlara söyle bu insanlar kendileri tarafından katledilmiş kimselerdir. O bayrağı örf ve adetlerimize göre örttük. Onu açamayız. Ama istiyorlarsa ben dışarı çıkayım.' dedim. O şoföre de dedim ki 'Bak benim bütün fikri, zihni melekelerim yerindedir. Hiç bundan şüphelen olmasın. Yalnız şu senin arkaya dayadığın tüfeğin var ya sen şu pencereyi bir aç, ben bir, iki polisi bir biçeyim.' dedim. 'Olmaz efendim. Ben o tüfeği kendim için kullanacağım.' dedi. 'Öyleyse o Binbaşı şapkasını çıkartsın.' dediler. Çıkarttım attım. 'İçeri mi gelirler, ben mi çıkayım?' dedim. Bir de baktım hepsi şarampole inmişler ve böyle oturuyorlar. Bu kadar korktular yani. Böyle grup grup iki sefer çevirdiler bizi. Demek ki geleceğimizi haber almışlar. Sonra havaalanına geldiğimizde iki tane Yunan Yüzbaşı fotoğraf çekiyorlardı. Biz de pilotlarla beraberdik. Türkiye'den ikişer tane pilot gelmiş. Tam pilotlarla konuşurken elçi bey dedi ki 'Genelkurmay Başkanı seni arıyor.' dedi. Telefon bağlantısı kuruldu ve daha sonra Cumhurbaşkanı olan o dönemin Genelkurmay Başkanı Cevdet Sunay beni aradı. Kumsal katliamında ailemin katledilmesinin yanı sıra 35 kişi de yaralanmıştı. Katliam, 'Kanlı Noel' diye tarihe geçti. Cevdet Sunay önce 'Geçmiş olsun. Evladım iki tane uçak gönderdim. Evladım ikişer pilot ve bir de makinistler var. Onlar sana yardım etsinler. Kaç yaralı var?' dedi. O arada o kısa boylu yüzbaşı uçaktan indi. Elinde bir piyade tüfeği vardı. Hiç ses çıkartmadan o fotoğraf çekenlerin yanına gitti ve bir tanesinin ensesine tüfeğin dipçigiyle bir tane vurdu ve adam böyle yere serildi. Diğerleri de kaçıyor. 'Ne kaçyorsun? Arkadaşın ölüyor, gel bak.' dedi. Adam arkasına bile bakmadan kaçıyor. Onu da yerden kaldırdık ve 'Haydi bir şeyin yok. Cehennem ol git.' diyerek geri yolladık. O haliyle bile bize 'O bayrakları kaldırın.' diyor. Yani bu kadar kötü niyetliler böyle. Neyse uçağa bindik ve Beşparmak Dağları'nı geçtik. Akdeniz'in, Toros Dağları'nın üzerinde Cevdet Sunay Paşam gene aradı ve ardından 'Evladım biliyorsun Türkiye'de 6-7 Eylül olayları yaşandı. Birçok Rum ve yabancıların evleri yağmalandı, bu olaylar durdurulamadı. Şimdi sen doğrudan Ankara'ya gelersen, burada halk ayaklanmış durumda. Kara Eylül'ün bir benzeri yaşanabilir. O yüzden sen cenazelerini memleketine götür. Yaralılar buraya gelsin. Ondan sonra bizim ev sahibi Hasan Kudum

Bey dâhil yaralıları Ankara'ya gittiler. ' dedi. Bu nedenle Ankara'ya gelmememi istedi.

Ardından biz de cenazeleri Elazığ'a götürdük. Pazar günü orada yıkadık. Pazar günü askerî şehitliğe defnettik. O zaman Adnan Ersöz Paşam orada tümen komutanıydı. Sonradan orgeneral oldu. Genelkurmay İkinci Başkanlığından emekli oldu. Onu da İstanbul'da bir kız ve bir erkek terörist evinde gazete okurken öldürmüşlerdi. Kıbrıs'tan ayrılırken İngiliz hava meydanındaki komutana vakit bulup da teşekkür bile edemedim. O iş bitti. Çocuklarım hala kanlar içindeydi. Ellerimle yıkadım. Aile kabristanına çocuklarımı ve eşimi gömdüm. Küçük bir anıt mezar da yaptım. Daha sonra Kıbrıs'a adım atmadım. Değişik rütbelerde görevler yaptım. Ondan sonra Ankara'ya geldim ve Kur. Alb. Sedat Celasun'u bana mihmandar verdiler. Hava çok soğuktu ve bir tane sivil pardösü giymiştim. Asker de 'Geçemez bu binbaşı.' dedi. Yahu evladım niye geçemez bak binbaşı deyip pardösüyü çıkarttım. 'Ama niye sivil pardösü giymiş.' dedi. 'Yahu nöbetçi sana mı sorulur?' dedim. Nöbetçi 'Evet bana sorulur.' deyince Sedat Celasun Paşam kızdı ve bir tokat attı nöbetçiye, ardından bir de tekme attı. 'Albayım nöbetçi dövülmez. Benim gibi konuşun.' dedim. Her neyse Cevdet Sunay Paşa'nın huzuruna çıktık. O zaman Memduh Tağmaç Paşam da İkinci Başkan. O zamanlar çok kıymetli Celil Gürkan diye Tuğgeneral bir arkadaş vardı. Sonradan Deniz Kuvvetleri Komutanı oldu ve o da İstihbarat Başkanı idi. Ben Elazığ'da bir gecede bir şeyler kaleme almıştım. Ondan sonra bunları Adnan Ersöz Paşa'ya okudum. 'Bu rapor iyi, getir ver.' dedi. Getirdim verdim. Tağmaç Paşa 'Peki, sizin Alay Komutanı Kıbrıs'ta bayıldı. Niye idareyi ele almadın?' dedi. 'Alayı terk edip Gönyeli'ye gitmiştik. Orada kurmay yarbaylar, kurmay binbaşılardan vardı. Bir piyade yarbay vardı. Şimdi doktor binbaşı olarak idareyi ben ele alsam ayıp olmaz mı?' dedim. 'Hayır, mademki kendini bu kadar cesur kabul ediyorsun.' 'Evet cesurum. Şimdi Kıbrıs'a tekrar gittiğim zaman görürsünüz.' dedim.

O arada benim sınıf arkadaşım, eski Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay telefon etti ve 'Nihayet. Seni özledim. Yeter orada konuştuğun. Şimdi sana bir kat elbise getiriyorum. Benim boyum sende biraz kısa ama bir şey olmaz. Pantolonun paçasını söküp sana getiriyorum. Giyin, elbiseni de orada Cevdet Sunay Paşa'nın masasına koyalım.' dedi. Tağmaç Paşa da konuşmaları duydu ya dedi ki 'Sen o komünisti nereden tanıyorsun?' 'Efendim, o komünist değil. Elazığ'da kapılarımız yan yanaydı. Lisede mütalaadan çıktıktan sonra beraber ata binerdik. O resim yapardı ve daha lisedeyken resimlerini Fransa'da satardı. Sonra İstanbul'da şunu yaptı, bunu yaptı. Ama o gitti, bir söğüt ağacının altına gömmüşler Nazım

Hikmet'i. Neden bir mezar taşı yok diye bozuldu. Yoksa herhangi bir şeyi yok.' dedim. Bu konuşmadan sonra da 'Ben Kıbrıs'a gideceğim.' dedim. 'Olmaz.' dediler. 'Öyleyse ben Amerika'dayken iki sene Walter Reed'te çalışırken 'Seni Vietnam'a gönderelim. Sana memleketin 300 dolar gönderiyor. Biz sana 560 dolar gönderelim. Yani sana bir Amerikalı binbaşın alacağı parayı vereceğiz. Diğer para da Türkiye'de kalsın.' demişlerdi. Amerikalılara 'Vietnam'da ne yapacağım?' dedim. Dediler ki orada savaş var, sen de bilgilerini aktar. 'Peki' dedim ve razı oldum ve hemen Adnan Ersöz Paşa'ya gittim. O da o zaman orada Kurmay Albay idi. Cemil Çuha Paşa da o zaman orada Kur. Yb. Haydar Saltık Paşa'm da Kur. Alb. ve hepsi ahababım. 27 Mayıs ihtilalinden sonra gittik hepimiz. Adnan Ersöz Paşa ondan sonra bana 'Bu benim yetkim değil. Cevdet Sunay Paşa'ya haber versinler.' dedi. Cevdet Sunay Paşa'ya haber verdiler. Dedi ki 'İki sene için kontratla gitmiş Amerika'ya ve dönmezse derhal mahkemeye verilir. Hesap sorarız. Vietnam'a gidemez.' 'Şimdi işte siz bırakmadınız ve geleli de ne oldu? 10 ay, 10.5 ay oldu. Gideyim Vietnam'a.' dedim. 'Hayır, olmaz. Biz seni kurye yapmak istiyoruz.' dediler. 'Efendim, olmaz. Benden kurye falan olmaz çünkü ben bir doktorum. İkincisi vereceğiniz gizli evrakı çalarlar ve başım belaya girer. O zaman ben Elazığ'a gidiyorum.' dedim. O zaman Milli Savunma Bakanı da 'Elazığ'a gitmeyessin. Ben İzmir'de ağabeyimi kaybettim. İzmir'e gittiğim zaman kaldırım taşları ismimi çağırıyordu. Elazığ'da da sen öyle olursun.' dedi. 'Yok, bana bir şey olmaz.' dedim ve Elazığ'a gittim..."

Kumsal Katliamı sırasında aynı evde bulunan ve bu evin Barbarlık Müzesi olması için yoğun uğraşlar veren Hasan Yusuf Kudum da o günü şöyle anlatır;⁶¹

"24 Aralık 1963 gecesi, eşim Feride ile komşumuz Binbaşı Nihat İlhan'ın evindeydik. Yine komşularımızdan Meriçli (Moralı) Ayşe Hanım, kızı Işın ve Ayşe Hanım'ın kız kardeşi Növbet de bizimle beraberdi. Akşam yemeği yiyorduk. Ansızın Kanlıdere tarafından eve kurşun yağmaya başladı. Kurşunlar yağmur gibi yağıyordu. Bulunduğumuz yemek odası tehlikeliydi. Çabucak banyoya koştuk. Burasının daha güvenli olduğunu düşünmüştük. Dokuz kişiydik. Eşimden başka herkes banyoya sığınmış, eşim tuvalete

⁶¹ Söz konusu evin müze olarak faaliyete geçmesi döneminde bu konuda en faal çalışanlardan birisi olan Hasan Kudum neredeyse vefat edinceye kadar bu bölgeden ayrılmaz ve yıllarca bu müze-evi ziyaret edenlere burada yaşadıklarını anlatır. Hasan Yusuf Kudum ile 8 Ağustos 1991 tarihinde Lefkoşa'nın Kumsal bölgesinde bulunan söz konusu müzede yapılan görüşme

saklanmıştı. Korku ve dehşet içinde bekledik. Binbaşı doktorun hanımı Bayan İlhan banyoda, kollarında çocukları Murat, Kutsi ve Hakan olduğu halde ayakta duruyordu. Ansızın sokak kapısının büyük bir gürültü ile kırıldığını işittik. Makineli tüfeklerle eve giren Rumlar her tarafı taramaya başlamışlardı. Bir ara Rumca bir sesin 'Taksim istersiniz ha.' diye bağırıldığını işittim. Tekrar kurşun yağmuru başlamıştı. Bayan İlhan üç çocuğuyla birden bire küvetin içine yığılmıştı. Vurulmuşlardı. Bu esnada banyoya giren Rumlar, silahlarındaki kurşunları tekrar üzerimize boşalttı. Binbaşının çocuklarından birisinin inlemesini işittim ve kendimden geçtim, bayılmışım.

İki üç saat sonra ayıldığım zaman Bayan İlhan'ın ve çocuklarının küvette ölü yattıklarını gördüm. Ben ve diğer komşular ağır yaralıydık. Eşime ne olmuştu acaba? Derhal tualete koştum. Yerde yatıyordu ve en vahşi bir şekilde öldürülmüştü. Sokaktan silah sesleriyle karışık 'İmdat! Yetişin! Bizi kurtaracak yok mu?' feryatları geliyordu. Çok korkmuştum. Yatak odasına geçtim ve karyolanın altına saklandım. Bir saat daha geçmişti. Uzaktan silah sesleri gelmeye devam ediyordu. Ağzım kupkuruydu. Karyolanın altından çıkıp biraz su içerek tekrar banyoya geçtim. Bir saat önceki gibi, herkes olduğu yerde duruyordu. Yaralı olan Ayşe hanıma ve Növber Hanıma su verdim. Sabah saat beşe kadar banyoda bekledik. Hiç sabah olmayacak sanmıştım. Hepimiz yaralıydık ve hastaneye gitmemiz gerekiyordu. Növber ve ben yürüyebiliyorduk. Yardım buluruz umuduyla sokağa çıkmaya karar verdik ve Köşklüçiftlik'e kadar yürüdük. Orada bazı kimselere rastladık. Bizi alıp hastaneye götürdüler. Yolda giderken evde daha yaralıları bulunduğunu söyledim. Hastanede üç gün kaldıktan sonra uçakla Ankara'ya tedaviye gönderildim. Ankara'da dört ay tedavi gördüm. Kıbrıs'a dönüşümde uçak alanında Rumlar tarafından tutuklandım. Bu anlattıklarımı tutukluluğum esnasında Rumlara da anlattım. Sonra serbest bırakıldım."

Binbaşı Nihat İlhan'ın eşinin ve üç çocuğunun cenazelerini askerî uçakla Elazığ'a götürmesinin ardından Kumsal bölgesindeki evleri de aynı şekilde kalır ve muhafaza edilir. Binbaşı İlhan o eve bir daha giremez ve özel eşyaları da daha sonra Türkiye'ye gönderilir;⁶²

⁶² Katliam sonrası evden getirilen eşyalar sadece İlhan ailesine ait özel eşyalardır ve halen Ankara'da yaşamakta olan Bnb. İlhan ve ailesi Kıbrıs'taki evden arta kalanları derleyip toplamakla meşgul olmaktadır. Özel eşyalarla ilgili olarak hazırlanacak sergi camekânlarının kurulmasıyla beraber bu özel eşyalar evde bu özel camekanlarda sergilenecek ve korunacaktır. Emekli Tuğgeneral Nihat İlhan ile 25 Haziran 2007 günü Ankara'da yapılan görüşme.

“... Bizim evden her şey geldi, yalnız her şey parçalanmış. Mesela Miele çamaşır makinesi parçalanmış, motoru parçalanmış vaziyette geldi. Fırın İngiltere malıydı, mermi değmiş emayesi parçalanmış. Ondan sonra Bosch buzdolabına ya omuzlarıyla, ya dirsekleriyle vurmuşlar ve çökertmişler. Çocukların bisikletleri vardı, eşyaları vardı. Albümleri, ayakkabıları, kıyafetleri var, hepsini burada sergileyeceğiz...”

Kumsal bölgesinde meydana gelen olay sonrasında ilk TMT ekipleri de yardım ekipleriyle beraber bölgeye gelirler;⁶³

“Şimdi bu işler olurken 21 Aralık’tan önce ben lojistik sorumluluğumun dışında bir de tabur komutanlığı görevini aldım hadiseler başlamadan önce. Kovanbeyi olunca Lefkoşa Sancağı’nın bütün kovanları, petekleri bana bağlanmış oldu. Sayı olarak tam hatırlamıyorum ama 11. bölük, 22. bölük, 33. bölük, 44, 55 ve 66. bölük vardı. Altı bölükle beraber bir ağır silah bölüğü, bir de yedek bölüğü vardı. Yani 8 bölük ve bunların her birinin personeli 160’tan fazlaydı. Ben o zaman hem tabur komutanıyım, hem lojistik sorumlusuydum. 21 Aralık’tan sonra karşılıklı çarpışmalarımız başladı. Biz taarruz ettik, onlar taarruz etti falan. Bizim yere gömülü olan malzemelerden, mermilerden birçoğu nem kaptığı için çok zor duruma düştük. Mermimiz azaldı. Üç patlar, beş patlamaz duruma geldik. Kumsal hadiselerinin gecesinin ertesi sabahı ben görevli olarak Ortaköy’e çekilmiş olayın Alay’ın bir taburuna giderek oradan bir miktar mermi rica etmek için emir almıştım. Yola çıktım ve anayola, Ortaköy yoluna çıkamayacağımız için derenin içinden geçecektim. Köşklüçiftlik’ten dere boyundan giderken Kumsal mevkiine geldiğimde orada bir acayiplik hissettim. Orada Burhan Tuna isimli yine bizim sancağa bağlı, maarifte müfettişlik yapan bir arkadaşa tesadüf ettim. Bana heyecanla ‘Nevzat bey gel, gel’ dedi. Atladım arabadan koşu koşu ve Binbaşının çocuklarının vurulduğu eve geldim. Evin girişinde basamaklar hep kan içinde. Kurşunlanmış kapı delik deşik bir vaziyette. Kapıdan içeriye girdiğimde evin hemen kuzey tarafında banyo odası ve kapısı delik deşik. Banyonun içerisinde hanım yatıyor rahmetlik. Kucağında da 3 çocuğu yatıyor. Onlar vurulmuş vaziyette. Kanları, beyin parçaları duvarlara sıçramış, tavana yapışmış vaziyette.

Tabii ben onları görürken Lefkoşa’ya haber gitti. Derhal vasıtalara, polis, gazeteciler geldi. O zaman burada görevli olan gazeteci Ömer Sami Coşar vardı rahmetlik. O geldi. Soruşturma başladı ve tahkikat yapıldı ve

⁶³ TMT Lefkoşa Sancağı Kovanbeyi Nevzat Uzunoğlu ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne’de yapılan görüşme

mermilerin NATO'ya ait ve Türk yapısı olduğu, MKE'ye ait olduğu ve bunun ancak Yunan Alayı'nda bulunacağı kanısına varıldı. Türk yapısı çünkü NATO mermilerini Türkiye yapıyor ve NATO ülkelerine satıyordu ve Yunanistan da oradan alıyordu. 7.62 çapında ki 7.62 mermiler M-1'lerde kullanılıyordu. Bizim elimizde o tip silah yoktu. Orada bir de Yunan ordusuna ait kask bulundu. Onlar orada uğraşırken ben yan odaya girmek istedim. Evin Batıya döndüğünde yola bakan odasına (dönüp) kapıyı açmak istedim. Kapıyı açmak istedim ama bir ağırlık hissettim. Kapı tam açılmıyor ama katı bir şey de yok arkasında. Kapı esniyor böyle hafif hafif. Kapıyı biraz sertçe ittirdiğimde bir inilti duydum içeriden. Yavaş yavaş kapıyı açtığımda ayaklarını kapıya doğru uzatmış ürkek bir kadını böyle oturuyorken gördüm. 'Korkma hanım kızım. Ben de Türküm. Sizi kurtarmaya geldik.' dedim. Kucağında da yavru bir bebek boş bir biberonu çekiştiriyor. Kadın yaralı, yavru bebek yaralı. Çünkü onları kapının dışından vurdular. Kadıncağız o kadar ızdırabına, acısına rağmen 'Aman bizi kurtarın. Hastaneye götürün. Ağız, süt verin.' falan demedi. 'Abi ben karşiki sarı panjurlu evde oturuyorum. Mozaikçi Salahi Bey'in evidir. Al bu anahtarı ve git kapıyı aç. İçeriye girdiğinde sol tarafta yatak odamız vardır. Etrafı sayvanlık büyük bir yatak göreceksin. O sayvandı yırtıp sök. Başucumuza yakın o şilteyi kaldır. Arasında bir tabanca var. Al o tabancayı amca. Biz alamadık öcümüzü, intikamımızı bu Rum'dan, bari siz alın.' dedi. Ben o evden ayrıldıktan sonra derhal o eve gittim. Kapıyı açtım ve mevzubahis odaya girdim. Şiltelerin arasında o tabancayı buldum ve hakikaten o tabancadan biz uzun müddet yararlandık. O tabanca hadiselerden sonra ailesine teslim edilmiştir. Yani demek istediğim o kadar yaralı, aç susuz, korku geçirmiş olmasına rağmen hiç bir panik eseri göstermedi kadıncağız. Çocuğum yaralı diye ağlamadı, sızlamadı. Tabancayı, silahın yerini tarif etti bana ve gittim aldım. O zaman ikna oldum ki bu cemaat içerisinde böyle kadınlarımız mevcut olduktan sonra biz bu davayı kazanacağız. Zaten biz inançlıydık ama halkımız da bu inancı taşıdığına göre katiyen zafer bizim olacaktır diye düşündüm.

Tabii oradan aldılar cenazeleri. Ne yapılacaksa yapıldı. O artık bizim işimiz değildi. Fazlasını takip edemedik. Birçok hadiseler oldu. Köylere baskınlar oldu. Şehitler verdik. İlk şehitlerimiz Lefkoşa'dan doldu. Lefkoşa'ya civar köylerden gelenlerden de oldu. Bunları Lefkoşa dışına çıkıp defnetme imkânımız yoktu. Lefkoşa'da şimdi yerinde şehitlik olan Tekke bahçesi var. İşte onları orada çukurlar açarak gömmek mecburiyetinde kaldık. Bir gün Lefkoşa-Larnaka yolundaki Arpalık köyüne baskın verdi Rumlar. Oradan şehitler, yaralılar getirdiler. Musa isminde kardeşleri

TMT’de 13–14 yaşlarında bir çocuk getirdiler. Kafatası yok. Hindistan cevizinin kabuğu gibi bomboş kafa durur ve o çocuğun ceplerinde av fişeği bulduk. Fişeği açıp bakınca içinde piyade tüfeklerinin mermi çekirdeklerinden bulduk ki bunlar orada av tüfeği kullanıyorlardı. Attıkları zaman düşmana etkili olabilmesi için barut, saçma yerine çocuk onları yerleştirmişti. Silahları dolduruyor ve abilerine veriyordu. Tabii orada az kişiydiler ve hepsi de şehit oldular. Onları defnettik. Birçok köyde böyle hadiseler oldu.”

Söz konusu bu yaralı kadınla ilgili olarak gazeteci Ahmet Tolgay’ın köşesine aktardıkları ise şu şekildedir;⁶⁴

“Aynı kadın 25 Aralık’ta kendisini Adiloğlu Kliniği’nde tedavi eden Dr. Ayten Berkalp’e konuşurken de aynı şeyleri söyledi. Ankara’ya gönderilen ve kendisine protez kol takılan kadın da halen hayattadır. Banyo katliamının ilk fotoğrafları TMT tarafından çekildi. Bu fotoğraflar basına dağıtılmak üzere daha sonra yine TMT tarafından basın görevlilerine çektirilen fotoğraflardan çok farklıdır. Hiçbir zaman kamuoyuna sunulmayan ilk amatör fotoğraflar hep gizli dosyada tutuldu. Halen herkesin bilgisinde olan o meşhur fotoğraftaki görüntü cesetlerin ellenmesinden sonra ortaya çıkan görüntüdür. İlk fotoğraflarda görülebilen tek yüz en küçük çocuğun yüzüdür. Mizansenini hazırlayan ki o kişi büyük ihtimalle ünlü gazeteci Ömer Sami Coşar’dır, manzaranın daha etkili bir hal alması düşüncesindeydi. Diğer fotoğrafları çekmek için daha sonra Foto Basın olarak bilinen Mustafa Bey’in Memduh Erdal eşliğinde olay yerine gönderildiği doğrudur. Neden Memduh Erdal verilmişti yanına? Çünkü Erdal’ın kayınpederinin evi oralardaydı ve bölgeyi çok iyi bilirdi. Hazırladıkları Akritas Planı uyarınca Rum ve Yunanlar bölgedeki katliamı sürdürecektlerdi. (Herkesin bir kez daha bu menhus planı okuyup değerlendirmesi tavsiye edilir.) Erdoğan Rıfat, av tüfeğiyle ateş etmeye başlayınca Türk mücahitlerin bölgede mevzilenmeye başladıkları düşüncesine kapıldılar. Erdoğan’ın av tüfeğiyle defaatle ateş açtığı bilinmektedir. Yaylın ateşle öldürülmeden önce Erdoğan Rıfat katliamcılardan birini ağır yaraladı. Hayatta olan ve Şehit Aileleri Derneği’nde görevli bulunan merhum Erdoğan’ın eşi Nevin Hanım bu durumların tanığıdır. Rum ya da Yunan yaralının olay yerinden kaçırılması başarılıdı ama Amerikan yapısı son model 45’lik Tomson’u ile miğferi olay yerinde kaldı. Tomson’un kemeri üzerinde ‘Katsonis’ adı yazılıydı. Hem bu silah ve hem de olay yerinden toplanan diğer objeler diğer materyalle

⁶⁴ Halkın Sesi, 5 Mart 2007.

birlikte Türkiye'ye gitti... Katliam gecesi bölgeden toplanarak Rum tarafına kaçırılanların çoğu hala hayattadır. Bunlar yaşananların tanığıdır. Katliamın TMT tarafında yapıldığı ilk defa Rum propagandacılar tarafından birkaç yıl önce Türkleri birbirine düşürmek için yapıldığında Sayın Nihat İlhan ilk ve son kez konuşarak bu iddiaları yalanlamış ve ailesini kimlerin şehit ettiğini net şekilde söylemiştir. Bilhassa çarpışmaların başladığı ilk günlerde TMT'nin kontrolü ve yönlendirmesi tamamen Türkiyeli subaylardaydı. TMT'nin içinde bu subaylardan habersiz sinek bile uçamazdı. Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalesini sağlamak gibi bir düşünceyle TMT'nin bu Türkiyeli subaylar tarafından öyle bir komploya alet edilmesi nasıl düşünülebilir?"

23 Aralık 1963 günü akşamında Tuncer Hasan komutasında uzman sabotör Aziz Güner, Muhip Hüseyin, 55. Bl. Komutanı Yılmaz Bora ve Bl. Karargâhından Vural Cevdet'ten oluşan ekip Lefkoşa-Ortaköy irtibatını kesmeye çalışan Rumların Severis Un Fabrikası'na yerleştirdikleri ağır silahları imha görevini üstlenirler. Tim komutanı Tuncer "Gideceğiz, fakat öleceğiz. Dönüşü yok bu yolculuğun." der. Kitapçı Aziz Güner göreve çağırılınca "Benim arkamda ağlayacak bir eşim, bir çocuğum, bir de anam var." diye karşılık verir. Muhip Hüseyin "Bugün için doğduk. Ümitsiz olmak doğru değildir. Önce vatan." der. Artık görev zamanıdır. İnanç, cesaret, kararlılık ve azim yüklü beş genç görev bölgesine giderler. Un fabrikasına yönelen tim Rumların kendilerini fark etmesi üzerine yoğun bir ateşle karşılaşır. Çatışma sonucunda öğretmen Tuncer Hasan, Aziz Güner ve demirci ustası Muhip Hüseyin şehit olurlar. Yılmaz Bora ve Vural Cevdet ise ağır yaralıdır. Rumlar beş Türk gencini de vurmalarına rağmen çok tedirgin olurlar, korkuya kapılırlar ve Kumsal bölgesini terk ederler.⁶⁵ bu arada aynı bölgede yaralanmış olan TMT'ciler derhal Dr. Necdet Ünel'in Adiloğlu Kliniği'ne sevk edilir. Böylece 28 Aralık 1963 tarihinde Kızılay aracılığıyla 3 Rum, 3 İngiliz, 3 Türk subayın gözetiminde Lefkoşa'dan Ankara'ya gönderilecek yaralılarından Yılmaz Bora, Vural Cevdet ve İbrahim Davulcu'nun sargı bezlerinin arasına gizli belgeler özenle yerleştirilir. Bu yaralı kafilesinde Yılmaz Mehmet, Vural Cevdet, Mustafa Ahmet, Cemal İbrahim, Enver Ferhat, Mehmet Şükrü, Burhan Garip, Erdem Esenyel, Hasan Mustafa, İbrahim Mustafa, Yusuf Salih, Salahi Salih, Nevzat Molla Mehmet ve Çetin Salih bulunmaktadır.⁶⁶ Türkiye'den gelen askerî bir uçakla Etimesgut Havaalanı'na, oradan da Ankara Hastanesi'ne sevk edilen bütün

⁶⁵ TMT Derneği Başkanı Yılmaz Bora ile 13 Temmuz 2003 tarihinde GİRME'de yapılan görüşme

⁶⁶ KGMA. K. 4634, D.1964-65, 9/4 Türkiye Dışişleri Bakanlığı Kıbrıs Bürosu tarafından Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 27 Ocak 1964 tarihli ve 740.119/315 sayılı yazı.

vücutları alçıya alınmış sözde ağır yaralıları Kıbrıs'tan belge ve fotoğraflar getirdiklerini ilk defa Başbakan İsmet İnönü ve Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Cemal Tural'a açıklarlar. İyileşmelerini müteakip Kıbrıs'a dönmek isteyen yaralılara dönemin Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral İrfan Tansel 'Gerekirse sizi Gönyeli ovasına paraşütle atarız. Merak etmeyin aslanlarım.' der. Bu yaralı kafilesi 29 Ocak 1964 günü BEA uçağı ile Kıbrıs'a döner Yılmaz (Mehmet) Bora o günlerde Kıbrıslı Türklerin duygularını yansıtan bir mektup yazıp Kızılay'a gönderir.⁶⁷ Bu arada Kumsal bölgesindeki Rum saldırısında ağır yaralanarak Türkiye'ye getirilen Ayşe Halil, Nevber Ali ve kızı Işın İbrahim'le ilgili olarak Ankara'da derhal ilk müdahale yapılır ve yaralıları hastaneye kaldırılırlar. Bu arada söz konusu yaralıları merak edenler arasında Avustralya'nın Victoria bölgesinde yaşamakta olan Ayşe Halil ve Nevber Ali'nin kardeşleri Nevzat Mustafa da bulunmaktadır ve konuyla ilgili olarak Kızılay Genel Merkezine bir mektup göndererek "Pek sayın bayan veya bay! Bir Kıbrıslı olup 7 seneden beri Avustralya'da bulunmaktayız. Kıbrıs'ta çıkan son karışıklıklar yüzünden Ayşe Halil İbrahim ve küçük bir kız çocuğunun gene Nevber Ali Cafer ismindeki kız kardeşlerimin yaralı olarak Ankara'ya kaldırıldıklarını haber aldık. İyileştiler mi? Hala daha oradalar mı hiç bilmiyoruz ve çok merak ediyoruz. Eğer hala daha Ankara'daysalar onlardan bize bir haber veyahut adreslerini göndermek mümkün değil mi acaba? Çok rica ediyoruz bizden bunu esirgemeyiniz, adreslerini bize bildirin veyahut iyi veya kötü bir haber. Ayşe Halil İbrahim 24 yaşlarında, Nevber Ali Cafer 36 yaşlarında. Saygılarımla."⁶⁸ der. Konuyla ilgili olarak verilen cevapta ise "Kız kardeşiniz Ayşe Halil, Nevber Ali ve Işın İbrahim haberdar edilmiş, kendileri halen Ankara'da bulunduklarından size mektup yazmaları hususunda ayrıca ilgili memurumuza talimat verilmiştir. Adı geçen akrabalarınız tedavi edilmiş olup halen sıhhi durumları gayet iyidir."⁶⁹ denilir. Olayların içerisindeki isim olan Bnb. Nihat İlhan ise 18 Aralık 1963 günü verilen alarm nedeniyle Kıbrıs Türk Kuvvetleri Alayı'ndaki görevine gider ve 28 Aralık 1963 gününe kadar bir daha göremeyeceği evinden ayrılır;⁷⁰

⁶⁷ M. Ali Gökdel, "Mücadele Tarihinden Bir Yaprak", Güvenlik Kuvvetleri Dergisi, Lefkoşa, Kasım 1987, s. 26

⁶⁸ KGMA. K. 4634, D.1964-65, 9/4 Nevzat Mustafa tarafından Kızılay'a gönderilen mektup.

⁶⁹ KGMA. K. 4634, D.1964-65, 9/4 Kıbrıs'a yardım Komitesi tarafından Nevzat Mustafa'ya gönderilen 6 Nisan 1964 tarihli ve 10760 sayılı yazı. Nevzat Mustafa tarafından Kızılay'a gönderilen mektup.

⁷⁰ Adı geçen görüşme.

“...Türkiye’de askerî tıp akademisinden mezun olduktan sonra bir helikopter ile Kıbrıs Türk Alayı’na baştabip olarak geldim. O dönemde Türk Alayı ile Rum Alayı birbirlerinden yüz metre mesafedeydi. Birçok yaralı geliyordu. Eşimi, küçük iki çocuğum ile 3 aylık oğlumu Lefkoşa’nın Kumsal adı verilen bölgesinde kiraladığımız bir eve yerleştirmiştim. Alaya su sağlayan borular önce Rum alayına sonra Türk alayına geliyordu ve suyu sürekli kesiyorlardı.

Ben o zaman Alay’daydım. 18’inde geceleyin gittim ve o tarihte oradaydım. Belki de gittiğimde sabaha karşıydı. Gönyeli’de bir çoban vardı ve bu çoban bize taze süt ve peynir getirirdi. Ayrıca fırına da uğrar ve bize ekmek de getirirdi. Alay’a gelirken tam ona rastladım ve ona ‘Bak ben gidiyorum. Alay teyakkuz durumundadır. Lütfen bize sür ve peynir getirmeyi unutma. Çünkü üç tane küçük çocuk ve eşim var.’ dedim. ‘Hepsini biliyorum.’ dedi. ‘Getir hepsini ver, kapıyı tıklat, parasını da hemen al.’ dedim. Ondan sonra günler geçti. Perşembe günü teyakkuz günüydü ve biz oradaydık. Cuma günü de oradaydık. Cumartesi de oradaydık. Pazar günüydü ve o zaman üçlü karargâhta Pandelidis diye bir Korgeneral vardı. Onun damadı da KBB mütehassısıydı. Onunla beraber biz de sağlık dersi verirdik askerlere. Askerlerin %21’i Kıbrıslı Türkler, gerisi de Kıbrıslı Rumlardan oluşmaktaydı. Ahbap olmuştuk onunla ve hatta bir gün bizim Alay’da bir kokteyl verilmişti ve Pandelidis bizim salona gelmişti. Salonda içli köfte yapmışlardı. Pandelidis içli köfteyi çok sevmişti ve hanımıyla beraber ikişer üçer tane yemişlerdi. Damadı da benim yanıma gelip ‘Binbaşım bu köfteyi götürebilir miyim?’ dedi. ‘Götürebilirsin ama bu bizim köftemiz ha.’ dedim. ‘Siz daha tatlı yapıyorsunuz.’ dedi. ‘Yok, ben Amerika’da da bulundum. Bu köfte Gaziantep’e aittir. Kayseri pastırmasına da bizim diye isim takmıştınız. Amerika’daki mezeciler Türk mallarını hep Rum malı diye satın alıyorlar.’ dedim. Ondan sonra da ‘Annen mi yoksa baban mı Türk?’ diye sordum. ‘Yok.’ dedi. ‘istediğin kadar götür, yesinler.’ dedim.

Şimdi o olaylar olunca o bize bir İngiliz, belki de bir Amerikalı subayla haber gönderip demiş ki ‘Gidin Türk Alayı’na sorun, ekmekleri, suları yoksa gönderelim.’ Bizim çok vatansever bir levazım yüzbaşı arkadaşımız vardı. Hemen albaya çıktım ve o bana dedi ki ‘Ne münasebet efendim. Şimdi bir Reo’ya bir makineli tüfek koyarız. İki arkadaş gider fırından ekmeğimizi getirir.’ O gitti. Ondan evvelki bir zamanda da biliyorsun Rum Alayı’yla bizim Alay çok yakın ve o arada da bir Ermeni dükkânı vardı. Bizim askerler gider ve oradan zarf ve kâğıt alırlardı. Ondan sonra, Alay’a hep odun getirirlerdi, içeriye taşırlardı ve sonra da dışarı çıkarlardı. O işçilerin

elbiselerini giymişler. O işçiler de içeride kalıyorlardı. Ben diyorum ki o işçileri (Rumlar) yüzde yüz kendi alaylarında eğitip köylere yolluyorlardı. Alaydan çıkan subaylar, astsubaylar da onların elbiselerini giyip kamyonu biniyorlar ve köylere gidiyorlardı. Köylerde de adamlarını eğitiyorlardı...1960 anlaşmalarına göre de Yunan, İngiliz ve Türk subaylar sürekli bir araya geliyorduk. Rum askerleri oduncu kıyafeti ile gizlice yakınımıza gelip sürekli bizim alay hakkında istihbarat topluyordu. Rum askerleri de Yunan alayının üniformaları içinde geliyor ve bilgi topluyorlardı. Bir defasında Türk ve Rum askerlerine tıp dersleri verirken Rumlar tahtaya benim karikatürümü yaptı. Bu karikatürde ateşin üzerine beni oturtmuşlardı ve 'Beni yakacaklarını' söylediler. Sonra ailemin katledildiği 24 Aralık 1963 tarihinde askerî hastaneye yaralı Türkler gelmiş onlarla ilgileniyordum. Katliam olduğu zaman birkaç gündür eve uğramamış ve ailemden haber alamamıştım. Evimizin yakınında kalan bir Türk çoban geldi ve Alay Komutanı'nın da bulunduğu bir ortamda Rumların Türk subaylarının ailelerine saldırdığını söyledi. Ne olduğunu anlamadık. Hemen eve gitmek istedim ama alay komutanı izin vermedi."

Kumsal'daki evde Rumlar tarafından gerçekleştirilen bu katliamla ve özellikle banyodaki kanlı görüntüyle ilgili olarak Bnb. İlhan bazı detayları da açıklar;⁷¹

"...Yerde, salonda kahvaltı sofrası kurmuşlar. Yalnız ben hekim olarak söylüyorum. Onlar küvette o şekilde olamazlar. O mizansen. Onu ben Ahmet Ötügen'e açınca Ahmet Bey dedi ki 'Paşam şimdi orada poz verilsin diye, yani yüzleri görünsün diye anneyi alta almışlar. Kutsi'yi karşıdan, İhsan Murat'ı aşağıya, en küçüğü Murat'ı da buraya almışlar sırf resim çıksın diye. Yoksa sen haklısın. Ben öyle düşünüyorum.' Annesi üstlerindeymiş, çocuklar görünmüyormuş. Anneleri (saldırıda çocukların) üzerlerine kapanmış, onu çevirmişler yine küvetin içinde. Şimdi orada diyorlar ki 'Efendim onları Türkler dışarıda vurdular ve sonra sürükleyip getirdiler küvetin içine. Hâlbuki dışarıda vurulsalar her taraf çamur ve kan olurdu. Bizim orası, yani Kumsal bölgesi hep toprak. Dışarıda vurulsalar hep toprak girerdi vücutlarına, bütün yaralı yerlerine. Ayrıca orada insafsızlar şey etmişler, hanım İhsan Murat'ı, Kutsi'yi ve Hakan'ı küvetin altına koymuş. Kendisi de Rumlara yalvarmış ve Hasan Efendi (Kudum) bunları duymuş. Çünkü Hasan Efendi ilk mermiyi yiyince bizim yatak odasının akaçmış ve bizim karyolanın altına girmiş. Orada banyodan sesler geliyor

⁷¹ Emekli Tuğgeneral Nihat İlhan'la 18 Ağustos 2007 tarihinde Ankara'da yapılan görüşme.

işte 'Dokunmayın. Doktor size ne yaptı? Bu adam size ne yaptı?' derken ondan sonra taramışlar. Hasan Efendi korkusundan bayılmış bir ara. Zaten Feride Hanımı da tuvalette taramışlar. O şişmandı ve orada kalmış. Bu Ayşe'yle Növber Hanım, kucağında Ayşe Hanım'ın 2 yaşında mı, 3 yaşında mı küçük kızı. Onlar da lavabonun altına, küvete yakın yatmışlar. Onlara da orada mermi sıkılmışlar. Şimdi ben baktım Hakan'da tek mermi izi yok, hiç mermi izi yok. O altta boğulmuş yahut onun boğazını sıkılmışlar. Çünkü vücudunda tek mermi bile yok. Çünkü Elazığ'da onları ben elimle muayene ettim ve elimle soydum. Elimizle yıkadık hepsini ve taze kan akıyordu vücutlarından. Kız kardeşim de doktor ve o da oralara pensle pamuk koyuyordu. Onun için dedim mermiler delmiş geçmiş. Onda sadece ya altta kalmış boğulmuş, ya boğazını sıkıp atmışlar oraya. Ama mesela hanımı muazzam mermilemişler sırtından ve mermiler göğsünü parçalayıp çıkmış. Ondan çıkan mermiler de tekrar Kutsi'ye girmiş. Kutsi'nin de kalbi parçalanmış. İhsan Murat'ı da yandan vurmuşlar, tekrar yandan vurmuşlar. Öyle zannediyorum ki hanım böyle vurulduktan sonra, böyle can havliyle ya daha böyle yumuldu yahut böyle geçti. Yani mermiler o kadar güçlü ki hanımı delip geçiyor ve çocukları da öldürüyor. Silahları böyle (yakından) dayamışlar ve ateş etmişler. O gün, o akşam Ahmet Ötüken radyodan dinlemiş Rumları 'Etnik temizlik yaptık.' diye. Marcos varmış başlarında..."

Aynı evde ağır yaralanarak elini kaybeden ve bu durum sonrasında kocası tarafından terk edilen Növber İbrahimoglu da yaşadıklarını anlatır ve bu olayın Rumlar tarafından gerçekleştirildiğini belirtir;⁷²

"Ben 1928 doğumluyum. 35 yaşındaydım, o zaman. Kapıdaki delik, hâlâ durur, hani benim elime girdi. Herkes evdeydi. Banyoya girdik. Tuvalette, Feride Hanım girdi. O orada yalnızdı. Biz, hepimiz bir yerdeydik. Hasan Dayı da bizimle banyodaydı. Onun koluna isabet etmişti kurşun. Çok bir şey olmadı. Mürüvvet Hanım küvete girdi. "Ben çocukları alıp buraya giriyorum" dedi. Gördüm, çocuklarını üstüne aldı sarmaladı ve sırt üstü küvetin içine yattı. Ben kapının arkasındaydım. Kurşun elime girdi. Hâlâ kolumu kestikten sonra bile saçma yerine duruyor. Kız kardeşimin doğrudan üstüne sıktılar, kurşunu. Kurşunlar, bacağının bir tarafından girip, diğer tarafından çıktı. Bütün bacağı parçaladı. O lavabonun altına girmişti. Hiç ses çıkarmadı fukara. Işıl, 2 yaşındaydı. Olay akşamüzeri 6 buçuk 7 sıraları oldu. (İçeriye girenlerin ve kaç kişi olduklarının) Hiç farkında değiliz. Ama 'Zido Enosis' gibi bir şeyler duyduk galiba. Hasan Dayı, 'Basıldık.' dedi. Herkes, ışığı söndürelim dedi. Işıkları söndürdük ve banyoya saklandık.

⁷² Adı geçen gazete, 4 Mart 2007.

(Binbaşı o gece) Hanımına telefonda söylemiş. Ama nereden bilelim ki (Rumlar) kapıyı kırıp, içeri girecek, sonra da banyo kapısına ateş açacak. Kaç kişi girdiğini hiç görmedik. Bilmiyoruz. Bizi ‘Öldü’ deyip bıraktılar. İlk kapıya ateş ettiler. Biz içeri girdiğimizde kapıyı kilitlemiştik. Banyonun içine de tam isabet etti, çünkü kapının karşısındaydı, banyo. Mürüvvet Hanım, çocukları üstünde, bütün kurşunları o yedi. Sabaha kadar kanların içinde kaldık. Eğer ben bu elimi banyodaki yüz havlusu ile çekip de sarmasaydım kan kaybından ölebilirdim. Evin değil, misafirsin. Nerede ne var, ne bileceksin? İşte hemen orada buldum havluyu ve sardım elime, yoksa ölürdüm herhalde. Saldırıdan sonra hiç biri gelmedi. Sabaha kadar taşın üstünde kaldık. Kutsicik sabaha kadar su diye inledi. Soğuk kış günü, 23 Aralık’ta, yerimizden kıpırdayamadık korkudan. Ben çıktım yürüyerek, Hasan Dayı ile beraber. Vasita bulduk, bizi doktora götürdüler. Söyledim olanları. ‘Ben gidiyorum.’ dedim. Rumlar tekrar beni bulursa diye de korkuyordum. ‘Belki, biz sağlam gideriz ve biri de gelir seni alır ve hastaneye getirir.’ dedim. Yürüyerek yola çıktım. Sabah 07.00’ye doğruydı. Sonra vasita bulduk. O gün akşama kadar, hatta ertesi güne kadar kendimi bilmez durumdaydım. Bayılmışım. Orada beni ameliyat ettiler. Bir gece sonra Türkiye’ye gönderdiler bizi. Beraberdik uçakta. Çocuk da yaralı ayağı, sedyenin üzerinde, götürdüler bizi. İlk resmi çekenden de emin değilim. Bir dönem gazete yazmıştı. Foto Basın diye bir gazeteci varmış, onun geldiğini duyduk. Hastaneye götürdüler bizi. Sonra ameliyata alındık. Arkadan da yaralıları almak için uçak geldi. Araya Barış Gücü, Kızıl Haç girdi. Uluslararası Havaalanı’ndan uçtuk. Ben 5 ay Ankara’da kaldım 2 buçuk ay, hastanede yattım. Bu el takmadır. Mayısın içinde, koptu kopuyor, tekrar Ankara’ya gönderdiler beni olaydan sonra. Londra’ya da gittim, tamir ettiler. Üstünden tekrar deri kapladılar. Bu şekilde işimi görüyorum. Bu olmazsa zor, bir şey yapamam. Mesela bıçağı böyle araya sıkıştırıp, kesebiliyorum. Elim burada kestiler. Polisin karşısındaki kliniğe götürdüler beni o gece. Kız kardeşim bir gece daha kaldı. Bacağı yaralı olduğu için yürüyemezdi. Onu ertesi gün alıp getirdiler. Şimdi babamın evinde kalıyorum ben. Annem babam öldü. Onların evinde kalıyorum. Evlendim. Evliydim o zaman. 10 yıl da geçindim ama elim böyle olduğu için kocam beni istemedi. Boşandık. Çocuğum olmadı. Adamdaydı kusur. ‘Bir elli ile geçinemem.’ dedi. İşte ben de o zamandan beridir, annemle babamın evindeyim. Mora’da. 40 yıl, bu hafta bitiyor. (İlhan ailesiyle) Ben hiç tanışmadım. Ben kız kardeşimde o akşam misafirdim. Şansa bak, ben misafir geldim, ‘Hepimiz toplanalım.’ dediler. ‘Ne olacağız?’ diyorduk, sürekli. ‘Sokaktan ateş olursa, isabet etmez banyoya girin.’ demiş binbaşı hanımına.

O gece esirler alıp gittiler. Onlar görmüştür, eve girenleri. 1 hafta derenin karşı tarafında kaldı bu esirler. Derenin içinde bir de dilsiz bir kadın vardı, çocuklu. Onun kocasını da o gece vurdular. Fatma Hanım'ın kocasını da vurdular. Her gün gazete okumuyoruz ki. (Bu olayı yaşayanlar olarak, bu olayı Türkler yaptı kuşkusu dile getirildiğinde) Ama sinirleniyoruz tabii. Olayı biz yaşadık. Herkes doğruyu yazsın istiyoruz. Bizi Rumlar taradı o gece. Türkler değildi.”

44 yıl sonra adaya giderek evini ziyaret eden ve bu katliamdan sağ kurtulanları ziyaret eden Bnb. İlhan ve eşi daha sonra yeni bir değerlendirmeye girerler;⁷³

“...Növber Hanım aynen benim anlattıklarımı anlattı. Söyledikleri de doğrudu. Çünkü Hasan Bey rahmetli de bana öyle anlatmıştı ama Ayşe Hanım, kızı da şey, ayağını okumuştum gazetelerde fakat Ayşe Hanım tutuktu, hiç bahsetmedi olanlardan. Sonra onu bazı arkadaşlar ettik ettiler. Biz o gece Ayşe Hanım'ın kız kardeşi Növber Hanım'a gittik Meriç köyüne. Yanımızda UBP'den Şerife Soyer Hanım da vardı. O gün akşam beraber olanlar, hatta o gün elinden yaralanmışlar. Hatta o yüzden eşinden boşanmış, problemlili bir hanım. Kızıyla beraber Ayşe Hanım da geldi. Şükriye Hanım orada dedi ki 'Bir dakika kamerayı kapatın bir şey söylemek istiyorum.' O evde öldürülen Yunan'la ilgili konuştu. Sonra Ayşe Hanım'a sorduk. 'Öyle bir şey duymuştum.' dedi ve geçiştirdi. O hastalandıktan, yaralandıktan sonra İngiltere'de 4 sene tedavi görmüş. İkincisi soyadını değiştirmiş Rum tarafında tanınmamak için. Gidip Rum tarafından bedava ilaç alıyormuş. Bu ilaçların kesilmesi menfaatine dokunur düşüncesiyle fazla konuşmadı. Hiçbir kelime konuşmadı o geceyle ilgili. Hâlbuki en canlı tanık ve ablasına göre çok genç bir hanım. Rum tarafına gidip bedava ilaç almak uğruna bu kadar büyük bir felaketi açıklamıyor...”

Kutsi İlhan'ın anaokulu öğretmeni olan Birsen Şemsettin de o dönemde yaşadıklarını şu sözlerle ifade eder;⁷⁴

“O havaalanı biliyorsunuz 1974'de bombalanmıştı. Ben onun bombalanışını bu evden seyrettim. 63 olaylarında, biliyoruz, Kızılhaç araya girdi ve BM ile Kızılhaç birlikte Rumların kontrolünde, Kıbrıs'taki yaralıları, Türkiye'ye uçurdular. Ölenler bir binbaşının ailesi olduğu için daha fazla onlar konuşuldu tabii. Feride Hanım, 60'ın üzerindeydi. Çocuğu hiç olmamıştı. O evi yaptılar, herhalde bir süre sonra ihtiyaç hissettiler, arkaya

⁷³ Emekli Tuğgeneral Nihat İlhan'la 25 Haziran 2007 tarihinde Ankara'da yapılan görüşme.

⁷⁴ A.g.g., 4 Mart 2007.

da bir ev yaptılar. Kendileri arka evde oturuyordu, binbaşıya da evi kiraladılar. Ama binbaşının 3 tane oğlan çocuğu var. En küçüğü 1.5 yaşlarında falan, kucaktaydı. Feride Hanım çok becerikli bir hanımdı. O küçük oğlana pijamalar diker, patikler işlerdi. Mürüvvet Hanım ile birbirlerini çok çok severlerdi. İyi geçinirlerdi. Mürüvvet Hanım bir yere gideceğinde de çocuklara Feride Hanım bakardı. Ne pişirse onlara da verirdi. Feride Hanım bizim köydendi (Meriç). Ben hem Feride Hanımı biliyorum, hem çocuğu. Çocuk (Kutsi) benim öğrencim. Mürüvvet Hanım da her gün gelir gider, çocuğu okula getirirdi. Bir askerle beraber gelirlerdi okula. Ya binbaşı gelir çocuğu bırakırdı ya da Mürüvvet Hanım. Her ikisi ile de görüştüğüm için beni evlerine davet ederlerdi. Son da Hatice Bozkurt ile birlikte gitmiştik Evin bir holü vardı. Ben o holü biliyorum. Bütün odalar o hole açılırdı. Bir başka oda, sonra da koridor vardı. Olaydan 15 gün önce de ben Mürüvvet Hanım'da misafirdim. Kutsicik Feride Hanım ile beraber fala bakıyordu. Feride Hanım fal bakarken ona da öğretmiş. 'Öğretmenim falınıza bakayım.' dedi bana. Ben de kahve içtim. O da güya 4 yaşında fal bakıyor. En büyüğü de Köşklüçiftlik İlkokulu'nda okuyordu. Perihan hoca hanım da onun öğretmeniydi. En küçükleri 1 yaşındaydı, Murat. Mürüvvet Hanım ise 30-35 yaşlarında, biraz iri yarı, Zonguldaklı bir hanımdı. Ben (İlhan ailesinin) haberini aldım. Bir ara sık sık Afyon'a giderdim. Afyon'da bir arkadaşım, beni birisi ile tanıştırdı. Nurten Merdivenci. Bu hanım, Karadenizli. Kocasını astsubay ve Karadeniz'de uzun süre bulundular. Hatta aynı zamanda bu hanım, şarkıcı Emel'in annesidir ve Karadeniz'de Nihat İlhan bu hanımın çocuklarının doktoruymuş. 'Adam, mecnun gibiydi.' diyor. Olaydan sonra sık sık evine gitmiş Nurten Hanım. 'Zaman içinde ben onu evlendirmeye de kalktım ama kabul etmedi.' diyor. Sanırım çok çok uzun yıllar sonra da evlenmiş. O günlerde yine çok söylenen bir şey vardı. Bu insanlar kapıyı kırıp içeri girdiklerinde Binbaşının şapkasını ve duvarda asılı fotoğraflarını görünce ifrit oldular. Ve odalara ateş açtı. Belki onları görmeselerdi, bu insanları da esir alacaklardı. Erdoğan Rıfat'ın evi vardı yakınlarda. Erdoğan Rıfat'ın sesi çok güzeldi. Şarkı söylerdi. Eşi Nevin Hanım, Şehit Aileleri ve Malul Gaziler Derneği'nde Asbaşkandır yanılmıyorsa. Erdoğan Rıfat'ı ateş ettiği için damda vurdular. Binbaşının evinde de bunlar yaşanınca, diğer evlerden de esirler toplayıp gittiler. (Bu olayı yaşayanlar olarak, bu olayı Türkler yaptı kuşkusu dile getirildiğinde) Ben her gün okuyup yakından takip ediyorum. O yüzden de gerçeklerin ortaya çıkmasını istedim. 'Neden bu söylentiler var.' diye sinir oluyorum."

Rumların ada sathında bulunan Türk yerleşim merkezlerine ve Türk köylerine saldırıları korku salma amacını çoktan geride bırakıp vahşiyane bir hâl alır. Bu saldırıların en tipik örneği hastanedeki Türk hastaların katledilmesidir.⁷⁵ Lefkoşa Devlet Hastanesi'nde hastabakıcılık yapan Veli Mehmet, aynı hastanede hasta olarak yatan Menteş Zorba isimli genç bir okul müdürü, Şefika Hasan, ayrıca hasta hanedeki oğluna kan vermek üzere gelen Tremeşe/Erdemli köyünden Yusuf Pekri ve babasının kanıyla iyileşmeyi beklerken babasıyla aynı kaderi paylaşan ve Rumların vücudundaki bütün kanı çektikten sonra ölüme terk ettikleri oğul Ahmet Yusuf Pekri de⁷⁶ Rum vahşetinden kaçamayan Türkler arasındadırlar ve hastane başhemşiresi Türkan Aziz'in odasında katledilmişlerdir.⁷⁷ Daha sonra devreye Genelkurmay Başkanı Orgeneral Cevdet Sunay'ın girmesiyle cenazelerin Türkiye'ye getirilebilmesi için ve 35 yaralı Kıbrıslı Türk için ayrı ayrı olmak üzere iki uçak gönderildiği anlaşılabacaktır. İngilizlerin tahsis ettiği bir kamyonu Türk bayrağına sarılı cenazeler, zırhlı bir araca da Binbaşı Nihat İlhan bindirilir ve havaalanına doğru yola çıkılır. Yolda barikat kuran Rumların durdurduğu zırhlı araçta bir Türk subayının olduğu anlaşıncı Rumlar onun geçmesine izin vermek istemezler ve onu arabadan indirmeye kalkarlar. Barikatlardaki engellemelerden sonra havaalanına gelindiğinde 2 askerî uçağın orada olduğu ve cenazelerle yaralıları beklediği anlaşılır. Her uçakta ayrıca görevli olarak ikişer yüzbaşı bulunmaktadır. Öte yandan havaalanında cenazelerin uçağa nakledilmesi sırasında sivil bir kişinin orada fotoğraf çekmesi ve bu faaliyetine de aralıksız devam etmesi üzerine moral ve psikoloji olarak yıkılmış durumdaki Türk askerî personelden bir tanesi uçaktan tabancasını alarak fotoğraf çeken kişiye kabzasıyla vurur ve elinden fotoğraf makinesini de alarak içindeki filmi çıkarır. Daha önceden Ankara'ya getirilmesi planlanan cenazeler Ankara'da havanın gergin olması ve bir taşkınlık olabileceği endişesiyle Binbaşı Nihat İlhan'ın memleketi olan Elazığ'a yönlendirilir ve uçak havadayken rota değiştirerek Elazığ'a gelir. Uçağın Elazığ'a gelmesinden sonra Bnb. Nihat İlhan kendisine Kıbrıs'ta gazeteci Ömer Sami Coşar tarafından verilen ve Ankara'ya iletilmesi istenilen bir zarfı hatırlar.⁷⁸ Bunun üzerine elindeki zarfı uçağın pilotuna verir ve zarfın Ankara'ya ulaştırılmasını ister. Ancak Binbaşı Nihat İlhan'ın burada bilmediği bir şey vardır çünkü zarfın içindeki fotoğraflar

⁷⁵ Pierre Oberling, Kıbrıs Faciası, Türk Tarih Kurumu Yay ., Ankara,1990,s. 7

⁷⁶ Mehmet S. Emircan, Ulusal Varoluş Mücadelemiz Şiirler II, Lefkoşa, 1997, s. 22-24

⁷⁷ H. Scott Gibbons, A.g.e. , Ada Yay., Ankara, 1969, s. 65. Ayrıca Bkz. Rauf R.Denktaş, Rauf Denktaş'ın Anıları, Cilt I, Boğaziçi Yay., İstanbul, 1996, s. 18-19

⁷⁸ Emekli Tuğgeneral Nihat İlhan ile 18 Nisan 2007 günü Ankara'da yapılan görüşme.

Rumlar tarafından öldürülen eşi ve çocuklarına ait olan fotoğraflardır ve o fotoğraflardan özellikle bir tanesi zaman içinde Aralık 1963 olaylarıyla ve “Kumsal Faciası” ile anılacak bir fotoğraf olacaktır. Binbaşı Nihat İlhan’ın eşi ve çocuklarına ait cenazeler Elazığlıların da katıldığı infial ve Rumlara yönelik öfke dolu bir cenaze töreniyle Elazığ’da toprağa verilir. Bu cenaze töreni öncesinde İlhan ailesinin kayıplarını en son gören yine kardeş Dr. Muhlise İlhan olacaktır. Kumsal’da eşi ve çocuklarını kaybeden Binbaşı Nihat İlhan ise Elazığ’da düzenlenen cenaze töreni sonrasında tekrar Kıbrıs’taki görevine dönmek istediğini belirtir⁷⁹ ve ‘İki güne kadar Ankara’ya gidip tekrar Kıbrıs’taki görevim başına dönmek için ilgililerden izin isteyeceğim.’ açıklamasını yapar.⁸⁰ Ancak Genelkurmay Başkanı Cevdet Sunay buna müsaade etmez.⁸¹ Binbaşı Nihat İlhan ayrıca meydana gelen olaylar ve eşiyle çocuklarının öldürülmesiyle ilgili olarak ‘Daha önceden bunu hissetmiştim.’ der;⁸²

“Olayların nasıl başladığını biliyorsunuz. Cumartesi günü saat 11.00 sularında Rum polisinin bir Türk kadını ile bir Türk erkekini öldürmelerinden sonra olaylar bir yıldırım hızıyla gelişti. Türkler yayılım ateş altında kaldılar. Rumlar giriştikleri katliamdan, Türkleri öldürmekten hırslarını alamıyorlar, şehitleri bile rahat bırakmıyorlardı. Nasıl mı? Bakın söyleyeyim; Germeyan’da⁸³ bir sütçü kadın vardı. Bu kadının ilk önce şehit düştüğü haberi, daha sonra da başının kesildiği haberi gelmişti. Şehit düştüğü haberine evet ama başının kesildiği haberine inanamamıştım. Sonra da gözlerimle gördüm. Sütçü kadının cesedi yolun bir kenarında duruyordu fakat başı yoktu. Daha sonra Lütü Efendi diye anılan bir Türkün de başının kesildiğini öğrendik ancak Lütü Efendi’nin cesedini görmediğim için bu haberin ne dereceye kadar doğru olduğunu bilmiyorum. Yunanlılar ne kadar inkâr ederlerse etsinler, biz Rumlara cephane yardımında bulunmadık diye

⁷⁹ Milliyet, 1 Ocak 1964.

⁸⁰ Kıbrıs’ta gerginliğin hat safhaya ulaştığı ve Rum tahriklerinin iyiden iyiye hissedildiği bugünlerde Rumların Türklere karşı kin ve nefreti o derece üst noktadadır ki Binbaşı Nihat İlhan, Girne’de boğulmakta olan iki çocuğu kurtardıktan sonra çocuklarının bir Türk tarafından kurtarıldığını öğrenen çocukların annesi Rum kadın tarafından ‘Niye kurtarıyorsun onları? Sen ne karışsın çocuklarımıza? Bir Türk tarafından kurtarılacağına keşke çocuğum ölseydi’ diye azarlanması yaşanan havayı göstermeye yeter. Emekli Tuğgeneral Nihat İlhan ile 18 Nisan 2007 günü Ankara’da yapılan görüşme.

⁸¹ Milliyet, 8 Ocak 1964.

⁸² Milliyet, 8 Ocak 1964.

⁸³ Burada ‘Germeyan’ olarak belirtilen bölge, Türk ve Yunan Alaylarının konuşlandığı bölgeler ve Binbaşı Nihat İlhan’ın evinin bulunduğu Kumsal bölgesi de göz önüne alınınca büyük bir ihtimalle Kermiya olacaktır.

Türk Alayı ile Yunan Alayı'nın birbirine ne kadar yakın olduğunu bilenler vardır. Biz Alay'dan Yunan Alayı'nı dürbünle devamlı kontrol ediyorduk. Yunan Alayı'ndan kamyonlara doldurulan cephaneleri gözlerimizle gördük. Kamyonlar belki 10 sefer cephane taşıdılar. Rum katliamı başladıktan ve Rumların ellerinden su gibi Türklerin üzerine savrulan kurşunların bitmeyişi karşısında Yunan Alayı herhalde bu cephane sandıklarını bir başka depoya naklettiğini iddia edemeyecektir. Yunan Alayı, Rumlara yalnız cephane yardımı yapmakla kalmadı. Onlara asker yardımında da bulundu. Yunan Alayı'nda Pazar sabahları su römorkları kullanılıyordu. Bu bizim garibimize gitmişti. Çünkü Türk Alayı'nda bulunan suyun membaı Yunan Alayı'nda idi ve Yunanlıların elinde her vakit bizden çok daha fazla su stoku bulunurdu. Sonradan su römorklarının arkasına bağlanan üstü tenteli arabaların içinden silahlı Yunan askerlerinin çıktıklarını gördük ve bu askerler kısa süre içinde ortadan kayboldular. Nereye gittiler? Ne oldular? Bunu anlamak zor değil. Hepsi Rum kıyafeti içinde iç harbe fiilen iştirak ettiler ve biz alarm vaziyetinde iken Yunan Alayı'nın ortada hiçbir şey yokmuş gibi normal hayatına devam etmesi de bir başka tarafı idi.⁸⁴ O gece (Pazartesi) bir EOKA köyü olarak bilinen Yarakolas köyüne 100'e yakın özel otomobil geldi. Bunlar 10'ar, 15'er dakika ara ile üçer veya dörder gruplar halinde köyden ayrılıp Yunan Alayı'na doğru hareket ettiler ve Yunan Alayı'nda çok kısa bir süre kaldıktan sonra Lefkoşa'ya doğru gittiler. Türkleri öldürmeye gelen 300 Rum'un Girne boğazından geçmek üzere olduğunu öğrenen 10 Türk ellerinde av tüfekleriyle boğazı Perşembe günü tutmuşlardı ve 10 Türk, 300 Rum'u, ellerinde otomatik tüfekler bulunan 300 Rum'u kaçırmamasını bilmişti. 18 yaşında bir genç, Girne boğazına gömleğini bayrak olarak dikmek isterken alnına yediği bir kurşunla şehit oldu. Girne boğazında da bizimkiler iki şehit verdiler ve 8 kişi kalmalarına rağmen Girne Boğazı'ndan 300 Rum'u geçirmediler.”

28 Aralık 1963 sonrası Elazığ'da göreve başlayan Nihat İlhan'ın bundan sonraki safahatı da memleket ve insan sevgisi üzerine oturmuştur. Elazığ'da başlayan görev sürecinde elinin uzanabildiği herkese yardımcı olmaya gayret gösteren, başta asker hastanesinin arazisi olmak üzere şehrin dört bir tarafına binlerce ağaç diktiren Bnb. İlhan'ın cerrahi desteğinden istifade edenlerden birisi de 1972 yılında Elazığ'da Cemo filmini çekerken attan düşerek ağır yaralanan ve boynuyla yüzü parçalananan sanatçı Türkan Şoray olacaktır;⁸⁵

⁸⁴ Bu durum gerek Rumların, gerekse Yunanlıların uyguladıkları taktiklerden sadece birisidir. Özellikle avcı kılığına girmiş yanlarında av köpekleriyle bölgede dolaşanlar veya bölgeyi gezmeye çıkmış gibi oralarda tur atan turist görüntüsü altındaki kimseler Yunan Alayı personelinden başkaları değildir.

⁸⁵ Milliyet, 8 Nisan 2007

“...Beni hayata yeniden, 1963 yılında eşi ve çocukları Rumlar tarafından alçakça katledilen Tbp. Bnb. Nihat İlhan döndürdü. İlhan yaşadığı o acı olaydan sonra Elazığ’da askeri doktor olarak görev yapmaya başlamış. Parçalanmış yüzümü ve gözümü ameliyatla o düzeltti. Attan düştüğüm an sadece boyun değil, yüzüm, özellikle sol kaşım, göz kapağım ve yanağım parçalanmış. Ben kendime değildim. Hemen hastaneye götürmüşler. Ameliyatımı Nihat Bey yapmış ve üç saat sürmüş. Parçalanmış göz kapağıma giren kaşlarımı ayırıp toplamış. Hastaneden çıktıktan sonra öğrendim. Nihat Bey’le bir türlü yüz yüze gelip teşekkür edemedim. Eğer o olmasaydı çok zor günler geçirir, belki yurtdışında çare arardım ve sanırım asla bu kadar güzel ve kusursuz olmazdı. 35 yıl önce günümüz ustalığını göstermiş. Allah ondan razı olsun...”

Elazığlı ozan Mahir Gürbüz’ün “Kıbrıs’ın Aziz Türk’ü” başlıklı şiirinde belirttiği üzere “Kıbrıs’ta yandı canlar/Bizi başka kim anlar/Dünyalı anlamadı/Şehit oldu İlhanlar”⁸⁶ dizelerinden hareketle bir yandan doğa sevgisine bağlı olarak ağaçlandırma çalışmalarına devam eden, bir yandan da insanlara şifa dağıtma çabasına girişen Bnb. İlhan’ın bu gayreti günümüze kadar gelmiştir;⁸⁷

“Elazığ’da 14 sene kaldım. Oradaki şehitliğe de 63 tane çam ağacı diktik. Oradaki asker hastanesinin bahçesi de çok büyüktü ve burada bizim evin bahçesinde olduğu gibi o bahçede de 800’ün üzerinde çam yetiştirdik. Ondan sonra 1977 yılında terfi ettim ve Ankara’ya geldim. O sırada Sağlık Daire Başkanı da olmuştum. Ancak ben ‘Sağlık Daire Başkanlığı’nda çalışmam.’ dedim. Rahmetli oldu Nurettin Ersin Paşa’m dedi ki ‘Gidersin haftada bir gün İstanbul’da, İzmir’de, Elazığ’da ameliyat yaparsın. Sana karışmayız.’ dedi. ‘Peki, komutanım ameliyatı yaptıktan sonra benim hastama kim bakacak?’ dedim. Sabahleyin bana telefon etti ve ‘Evren Paşa’ya söyledim bu adam buralarda durmaz diye. Dedi ki Mevkii Hastanesi’ne gitsin.’ dedi. Orada iki sene çalıştım. Epeyi de güzelleştirdim hastaneyi. Benim askerî yönüm hekimliğimden daha güçlüdür. Tuğgeneral rütbesiyle emekli olduktan sonra Çocuk Esirgeme Kurumu Başkanlığı gibi birçok görevde yer aldım. Yeniden evlendim ve iki çocuğum oldu...”

Bu arada 18 Mart 2007 tarihinde Şehitler Haftası dolayısıyla 44 yıl sonra Kıbrıs Türk Mücahitler Derneği’nin davetlisi olarak adaya gelen Emekli Tuğgeneral Nihat İlhan KKTC Ercan Havalimanı’nda coşkuyla

⁸⁶ Mahir Gürbüz’dan 22 Şubat 1999 tarihinde alınan söz konusu şiire ait orijinal belge.

⁸⁷ Emekli Tuğgeneral Nihat İlhan’la 15 Kasım 2011 tarihinde Ankara’da yapılan görüşme.

karşılır.⁸⁸ Lefkoşa'da 24 Aralık 1963 tarihine kadar yaşadıkları evi ziyaret eden Tuğgeneral İlhan daha sonra özellikle Costas Yennaris isimli Rum gazeteci vasıtasıyla adada yürütülen kirletme kampanyasına yönelik olarak hiç kimsenin eşi Mürvet, oğulları Hakan, Kutsi ve Murat'ın hatırlarını kirleterek onların üzerinden propaganda yapmaya ve Türkiye'ye dil uzatmaya olmadığını, eşi ve oğullarının hatıralarını KKTC halkına emanet ettiğini belirttiği ve "Şehit eşim ve evlatlarımın aziz hatıralarının kirletilmesi sürdüğü takdirde her türlü hukuki yola başvuracağımın bilinmesini isterim."

⁸⁹ diyerek bitirdiği bir basın toplantısı düzenler.

(E) Tabip Tuğgeneral Nihat İLHAN

Hacı Nuri ve Necibe İlhan'ın altı çocuğunun dördüncüsü olarak 1924 yılı Temmuz ayında Harput'ta doğdum. İlkokulu Atatürk İlkokulu'nda, ortaokul ve liseyi Elazığ Lisesi'nde okudum. 1944 yılında liseyi bitirip İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne Askeri Tıp Öğrencisi olarak kaydımı yaptırdım. 1951 yılı Haziran ayında Tıp Fakültesini zamanında ve derece ile bitirdim. 1951-1952 yılları arasında Ankara Gülhane Askeri Tıp Akademisi (GATA)'nde Tabip Stajyer Teğmen olarak staj yaptım. 1952 yılı Haziran ayında Tabip Üsteğmenliğe yükseltildim ve kıta hizmeti için Zonguldak 29. Bağımsız Ağır Uçaksavar Topçu Tabur'una atandım. 3 yıllık kıta hizmetimin bitiminde 1955 yılı Ekim ayında Ankara GATA Hariciye Kliniği'nde asistan olarak çalışmaya başladım. 1956 yılında Mürüvvet Hanım ile evlendim. 1957 yılında İhsan Murat ve 1959 yılında Kutsi isimli iki oğlum dünyaya geldiler. 1958 yılında Genel Cerrahi Uzmanı oldum, Yüzbaşılığa terfi ettim ve aynı klinikte başasistan olarak göreve başladım. Başasistanlığımın bitiminde 1960 yılı Temmuz ayında ABD Washington DC.'ye gönderildim. Washington'da Walter Reed Army Medical Center, Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği'nde 2 yıl süreyle çalıştım. 1961 yılında Binbaşılığa terfi ettim. 1962 yılı Ağustos ayında yurda döndüm. Aynı yıl Eylül ayında Haydarpaşa Askeri Hastanesi'ne Genel Cerrah ve Ortopedist olarak tayin edildim. 20 Mart 1963'te Kıbrıs Türk Kuvvetleri Alayı Baştabipliği ve Cerrahlığı'na tayin edildim. Aynı gün özel uçakla Kıbrıs'a giderek göreve başladım. Kıbrıs'a ilk başta eşimi ve oğullarımı götürmedim. 1963 Mayıs ayında 3. oğlum Hakan dünyaya geldi. 1963 yılı Aralık ayındaki Kanlı Noel'de Makarios ve EOKA'cı Grivas, huzur ve düzeni bozma gayretine girdiler. 18 Aralık Perşembe günü Türk Kuvvetleri Alayı teyakkuz durumuna geçti. Aynı gece Alaya görevimin başına gittim. Müteakip

⁸⁸ Volkan, 22 Mart 2007.

⁸⁹ Volkan, Halkın Sesi ve Kıbrıs, 20 Mart 2007.

günlerde Alay, Gönyeli' ye intikal ettirildi ve bizler ilkokulu revir haline getirerek, çevreden gelen yaralıları tedavi ettik. 24 Aralık 1963 Çarşamba gecesi Kumsal'daki evimin dış kapısının kilidi Rumlar tarafından taranmış. Rumlar evimize girince, eşim 3 oğlumuzu yanına alarak banyoya sığınmış, çocuklarımızı küvete koyarak vücudunu üzerlerine siper etmiş. 27 Aralık 1963'te şehit eşim ve 3 oğlumun cansız bedenlerini ve yaralı Türkleri, Türk Silahlı Kuvvetleri'nden tahsis edilen iki uçakla Anavatan' a getirdim. Yaralılar GATA'ya gönderildi. Şehit eşim ve çocuklarımı Elazığ Askeri Şehitliği'nde toprağa verdim. Onları yalnız bırakmamak için tayinimi Elazığ Askeri Hastanesi'ne istedim ve Şubat 1964'te Elazığ'da göreve başladım.1966' da Yarbay, 1968'de Albaylığa terfi ettim. 1964' ten 1977 yılına kadar Elazığ Askeri Hastanesi'nde 14 yıl süreyle Genel Cerrah ve Ortopedistlik, 9 yıl süreyle de Baştabiplik yaptım. Hobilerim bu hastanede tahakkuk etti. Arkadaşlarımla birlikte hastane arazisine çok sayıda çam ağacı diktik. Çevreyi ve hastane binasını her zaman temiz tuttuk. Hastaneye gelen hastaları sevgiyle kucakladık, dertlerini giderdik. 14 yılda 8.000 ameliyat yaptım. Muayenehanemde, doğup büyüdüğüm, ekmeğini yediğim, havasını soluduğum memleketim evlatlarına bilgi ve gücüm yettiğince sağlık desteği verdim. Bu arada Muş- Varto, Bingöl, Palu, Van ve Diyarbakır- Lice depremlerinde çalıştım. Mazisi şan ve şeref dolu Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bir mensubu olarak disiplin, vatan sevgisi depremlerde çalışırken bizim başarılı olmamızı sağladı. 1970 yılında Elazığ'da İzzet Paşa Sağlık Ocağı doktoru Tülay Hanım'la evlendim. 1971 yılında oğlum Mustafa Necmi doğdu. 1977 yılı Ağustos ayında Tabip Tuğgeneralliğe terfi ettim ve ailemle birlikte Ankara'ya geldim. Ankara 600 Yataklı Mevki Asker Hastanesi'nde 2 yıl Başhekimlik; KKK Sağlık Daire Başkanlığı'nda 3 yıl Daire Başkanlığı yaptım. 1978 yılında kızım Ayşe Şebnem doğdu. 1982 yılı Ağustos ayında emekli oldum. Emekli olduktan sonra 1984-1989 yılları arasında Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nda 5 yıl süreyle Genel Müdürlük yaptım. Bu süre içinde Türkiye'de mevcut kreş, çocuk yuvası, yetiştirme yurdu ve huzur evlerini her yıl ziyaret ettim. 1986-1992 yılları arasında 6 yıl süreyle Başbakanlık Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nda üye olarak görev yaptım. 1992 yılından beri hiçbir yerde çalışmamakta tüm zamanımı aileme ayırmaktayım.

OPERATÖR DOKTOR MUHLİSE İLHAN

Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı

1930 yılında, Elazığ'da altı kardeşin beşincisi olarak dünyaya geldi. İlkokulu Elazığ Üçüncü Okul isimli ilkokulda bitirip Mezre Ortaokulu ve Elazığ Lisesi'nde eğitim hayatını başarıyla tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde üniversite eğitimine başladı. Üniversite eğitimi süresince çok değerli Türk tıp profesörlerinin yanı sıra Yahudi soykırımından kaçan Alman bilim adamlarından dersler alarak başarıyla mezun oldu. 1956 Haziran ayında başlayan Ergani Sağlık Ocağındaki zorlu mecburi hizmet görevi, 18 ay sonra 1958 Şubat ayında Zekai Tahir Burak Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği'ndeki ihtisas sınavını kazanmasıyla bir başka eğitim sürecinin başlamasıyla birlikte son buldu. İhtisas yaparken annesini kaybetmek hala içinden silemediği en büyük acılardandır. Zorunlu bir yıllık cerrahi stajını Elazığ Devlet Hastanesi'nde yaparken daha uzman olmadan yeğeninin doğumunu gerçekleştirdi. O yeğen şimdi Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel Cerrahi ABD Başkanı Prof. Dr. Yavuz Selim İlhan'dır. Askeri hastanede görevde iken gelen haber üzerine ikinci erkek yeğeni, şu an Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Necip İlhan'ı dünyaya getirmek için mesaiden ayrılmıştı. 1963 yılı Aralık ayında "Kanlı Noel" diye adlandırılan olay esnasında Kıbrıs'ta görevli olarak bulunan ağabeyinin eşi ve 3 oğlu Rumlar tarafından katledilmiş, cenazeler Elazığ Askeri Şehitliği'nde toprağa verildiğinde tüm Elazığ halkı o acıyı İlhan ailesiyle birlikte sokaklara dökülerek paylaşmıştı. 1966 yılından itibaren serbest muayenehane hekimliğini sürdürürken Şeker Fabrikası kurum doktorluğunu yaparken Elazığ Devlet Hastanesi'nin kadın doğum uzmanının trafik kazası geçirmesi üzerine orada da mecburen çalışmaya başlamıştır. Elazığ, Bingöl, Tunceli, Muş bölgesinden gelen bütün komplikasyonlu hastalara tek doktor, anesteziyi de yapan sadece bir hastabakıcı şeklinde geçen zorlu bir süreç... Bu dönemde ücretsiz olarak Asker Hastanesi'nde 2 saat poliklinik yaptı. Serbest çalışma döneminde tıbbi endikasyonu olmayan hiçbir hastaya kürtaj ve sezaryen yapmayan doktor olarak bilindi. Dönemin Hozat Kaymakamı hamile eşi ile birlikte kürtaj için başvurmuş, ancak endikasyonu olmadığını belirtip hastayı ikna eden Dr. Muhlise İlhan, yıllar sonra tesadüfen bu çift ile karşılaşmıştı. Her iki oğlunun da doktor olduğunu belirten kaymakam küçük oğlunu tanıştırdığında o çocuk **"Sayenizde yaşıyorum."** deyip eline sarılmıştı. 1982 yılında Fırat Üniversitesi Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığında uzman doktor olarak çalışmaya başladı. 1986 yılında Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nin açılmasıyla birlikte Kadın

Hastalıkları ve Doğum Kliniği'nin kurucu hekimi olarak başladığı üniversite hayatında, birçok uzman ve öğretim üyesinin yetiştirilmesinde ve bölgeye sağlık hizmeti sunulmasında katkıda bulundu. 2000 yılında sözleşmeli olarak başladığı üniversitedeki görevinden ayrıldı, 2006 yılında meslekte 50. yılını tamamlayan Dr. Muhlise İlhan aktif meslek hayatına veda etti. Meslek yaşamı boyunca etik ilkelere bağlı, idealist, maddiyattan uzak olarak çalışmış ve meslektaşları arasında “Doktor Abla” olarak anılmış ve anılmaktadır.

KAYNAKÇA

A-RŞİV KAYNAKLARI

- a) Kızılay Genel Müdürlüğü Arşivi (KGMA)
- b) Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)
- c) Kıbrıs Türk Milli Arşivi (KTMA) TMT Arşivi

B-BASILI KAYNAKLAR

AKKURT, Aydın, **Bir İhanetin Belgeseli (Dr. İhsan Ali)**, Akdeniz Haber Ajansı Yay., 1996, Lefkoşa

AKKURT, Aydın, **Yakın Mücadele Tarihimizin Bilinmeyen Yönleri ve Yorgacı'nın Casusları**, İstanbul, 1998

ARMAOĞLU, Fahir, **20.Yüzyıl Siyasi Tarihi** Cilt I-II, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul, 1996.

ATUN, Hakkı, **Dış ve İç Politikada Son Durum, Değişim ve Demokrasi**, Lefkoşa, Nisan 1996

BİLGE, Suat, **Le Conflit De Chypre Et Les Cypriotes Turcs**, Ankara Üniversitesi, Ankara, 1961

DENKTAŞ, Rauf R., **Rauf Denktaş'ın Hatıraları**, Cilt V, Boğaziçi Yay., Temmuz 1997, İstanbul.

DENKTAŞ, Rauf R., **Hatıralar-Toplayış** 10. Cilt, İstanbul, Aralık 2000

DENKTAŞ, Rauf R., **Rauf Denktaş'ın Anıları**, Cilt I, Boğaziçi Yay., İstanbul, 1996

DODD, Clement, **Storm Clouds Over Cyprus**, The Eothen Press Yay., 2002

EMILIANIDES, Achille, **Histoire De Chypre**, Paris, 1963

EMİRCAN, Mehmet S., **Ulusal Varoluş Mücadelemiz Şiirler II**, Lefkoşa, 1997

958 *Ulvi KESER-Şebnem İLHAN, Harput'tan Kıbrıs Adasına İnsanlık Dersi ve Hipokrat Yemini Üzerine*

FOLEY, Charles, **Guerrilla Warfare and EOKA Struggle; General Grivas** , Longman Yay., Londra, 1964

GAZİOĞLU, Ahmet C., **Kıbrıs Tarihi İngiliz Dönemi (1878-1960)**, Cyrep Yay., Lefkoşa, 1997

GÜREL, Şükrü S., **Kıbrıs Tarihi 1878-1960**, İstanbul, 1984

OBERLING, Pierre, **The Road To Bellapais**, Columbia University Press Yay., New York, 1982

OBERLING, Pierre, **Kıbrıs Faciası**, Türk Tarih Kurumu Yay ., Ankara,1990

STEPHENS, Robert, **Cyprus-A Place of Arms**, Pall Mall Press Yay., Londra, 1966

SPECIAL COMMITTEE ON CYPRUS AFFAIRS, **Cyprus; Past - Present - Future**, Ankara, 1964

TOLUNER, Sevin, **Kıbrıs Uyuşmazlığı ve Milletlerarası Hukuk**, İstanbul, 1977

C- MAKALELER

ARMAOĞLU, Fahir, **"Kıbrıs'ta Kanlı Noel ve Amerika"**, Belgelerle Türk-Amerikan Münasebetleri, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1991, s. 263

ARMAOĞLU, Fahir, **"Crisis The Cyprus question Initiated In Turco-Greek Relations"**, Revue Internationale d'Histoire Militaire, Ankara, 1988, s. 228

GÜVENLİKKUVVETLERİ DERGİSİ Özel Ek, **"TMT'de Sancaklar"**, Lefkoşa, Kasım 1993, Sayı 21, s. 2

Ç- SÜRELİ YAYINLAR

Dünya, Halkın Sesi, Nacak, Daily Mail, Daily Telegraph, Milliyet, Volkan, Kıbrıs

D- SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI

TMT'nin Limasol kadrosundan merhum Macit Aydınova ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne'de yapılan görüşme

1946 Elazığ doğumlu Fikret Akpolat ile 14 Mart 2013 tarihinde Ankara'da yapılan görüşme.

Ali Tilki ile 10 Temmuz 2003 tarihinde Lefkoşa'da yapılan görüşme

TMT Lefkoşa Sancağı Kovanbeyi Nevzat Uzunoğlu ile Girne'de 13 Temmuz 2003 tarihinde yapılan görüşme

TMT Mağusa Sancağı mensubu Mert kod isimli Petek Beyi Necmi Gençay ile 27 Temmuz 2005 tarihinde Gazi Mağusa'da yapılan görüşme.

TMT Limasol Sancağından merhum Mehmet Y. Manavoğlu ile 25 Ağustos 2004'de Girne'de yapılan görüşme.

Emekli Tuğgeneral Nihat İlhan ile 18 Nisan 2007, 25 Haziran 2007, 18 Ağustos 2007 ve 15 Kasım 2011 günü Ankara'da yapılan görüşme.

Hasan Yusuf Kudum ile 8 Ağustos 1991 tarihinde Lefkoşa'nın Kumsal bölgesinde bulunan söz konusu müzede yapılan görüşme

KKTC Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf R. Denktaş ile 8 Temmuz 2003'de Lefkoşa'da yapılan görüşme

TMT Derneği Başkanı Yılmaz Bora ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne'de yapılan görüşme

Kadın Doğum Uzmanı Muhlise İlhan'la 13 Şubat 2012 tarihinde Elazığ'da yapılan görüşme.

